

წმინდა ნინოს „ცხოვრების“ ბოდლეს ბიბლიოთეკაში დაცული ხელნაწერი

დავით ყოლბაია

ბოდლეს ბიბლიოთეკაში დაცულია ქართველთა განმანათლებლის წმინდა ნინოს ღვანლისადმი მიძღვნილი თხზულება შემდეგი სათაურით: „მოქცევა მირიან მეფისა და მის თანა ყოვლისა ქართლისა, წმიდისა და ნეტარისა დედისა ჩუენისა ნინო მოციქულისა მიერ“ (უორდროპის კოლექცია - MS. Wardr.e 2).

ხელნაწერი შეიცავს 73 ფურცელს (37r-73r). იგი შედარებით გვიანდელია: XVIII ს. მიწურულისა უნდა იყოს. გადამწერი დახელოვნებული ჩანს: ტექსტი შესრულებულია ლამაზი მხედრულით.

წმ. ნინოს „ცხოვრების“ ბოდლეს ბიბლიოთეკაში დაცული ვერსია შეიძლება განვიხილოთ როგორც წმ. ნინოს „ცხოვრების“ მეტაფრასული რედაქცია. მის შექმნას, რა თქმა უნდა, კონკრეტული მიზეზები ჰქონდა: უპირველეს ყოვლისა, ის, ცხადია, წმ. ნინოს ღვანლის აღწერას ემსახურებოდა, მაგრამ ამავე დროს ის აშკარად მიზნად ისახავდა ძველი წყაროების სტილისტურ დახვეწას. „მოქცევაჲ ქართლისაჲსაგან“ განსხვავებით ტექსტში პირველი პირით თხრობა მესამე პირით თხრობით შეიცვალა, ცვლილებები განიცადა, აგრეთვე, ფრაგმენტოზიზმ, ფაქტობრივმა მონაცემებმა: ზოგი რამ გამოტოვებულია, ზოგიც სხვა წყაროებიდან არის დამატებული. თუმცა უცვლელად მეორდება ძირითადი წყაროს კომპოზიცია, ზოგიერთი თავის თხრობის თანმიმდევრობაც.

ლეონტი მროველის წმ. ნინოს „ცხოვრებას“ ბევრ შემთხვევაში თითქმის ზუსტად იმეორებს მეტაფრასული „ცხოვრება“, იმეორებს მის გრძელ სათაურს, თუმცა ტექსტობრივად მიჰყვება არა მართო მას, არამედ „მოქცევაჲ ქართლისაჲში“ დაცულ „ცხოვრებასაც“; სიუჟეტურ თანხვედრასთან ერთად ავრცობს წყაროს ტექსტს. წმ. ნინოს „ცხოვრების“ მეტაფრასული რედაქცია, ისევე როგორც ლეონტი მროველის წმ. ნინოს „ცხოვრება“, დასაწყისშივე ასახელებს თხზულების აღმწერლებს: დედოფალს, სალომე უჭარმელს, ძის ცოლს მირიან მეფისა, ასულს თრდატ სომეხთა მეფისა, საუბრობს გიორგი კაპადუკიელზე, ბაბულონზე. მიუხედავად იმისა, რომ მეტაფრასული „ცხოვრება“ და ლეონტი მროველის „ცხოვრება“ თითქმის ემთხვევა ერთმანეთს, მათში მაინც შეინიშნება მეტაფრასის მიერ შეტანილი ცვლილებები: არის პერიფრაზირების, სიუჟეტების სხვაგვარი განლაგების შემთხვევები. ეს ორი ვერსია ენობრივი თვალსაზრისითაც განსხვავდება ერთმანეთისაგან. საყურადღებოა, ასევე გეოგრაფიული ადგილების დასახელება. მეტაფრასულ რედაქციაში ცოტა სახეცვლილია სახელწოდებები თუ მათი ჩამოთვლის რიგი.

წინამდებარე ხელნაწერის ტექსტში საერთოდ არ არის ნახსენები ვარაზ-ბაქარის, თრდატის, ფარსმანის მეფობა. ტექსტი გვამცნობს ვახტანგ გორგასლის მეფობის მოკლე ისტორიას, ანტიოქიის საეკლესიო კრების მიერ ქართლის ეკლესიისათვის ავტოკეფალიის დამტკიცებას, მრონცხების უფლების მოპოვებას, კათოლიკოსის კურთხევას. მეტაფრასის ცნობით, „პირველად იყვნეს ასნი სოფელნი სასყიდლად მრონისა“, ხოლო შემდეგ „განუწესეს ასი დრაჰკანი“. ხელნაწერში ვხვდებით უცნობი რედაქტორის მიერ შეტანილ შესწორებებს. ეს შესწორებანი იმაში გამოიხატება, რომ სიტყვის ზემოთ ჩამატებულია ესა თუ ის ასო. ლეონტი მროველის მიერ ჰაგიოგრაფიული თხზულების „გაისტორიებული“ ტექსტი

მხოლოდ „ქართლის ცხოვრების“ ხელნაწერებს შემოუნახავთ.

ქვემოთ წარმოვადგენ აღნიშნული რედაქციის ტექსტს სრულად. ქართველთა განმანათლებლის ღვანლისადმი მიძღვნილი ციკლის ისტორიის მკვლევრებისათვის, ვფიქრობ, ეს ტექსტი საინტერესო იქნება.

[37r]

გაქცეულნი კიჲოცნი გიჴეს ზც კის ღცნც ყცჴეს
ქართლისა, ჩ[მიდ]ისა და ნეგარისა დედისა ჩ[უე]ნისა ჩინო
პოციქულისა მიერ:

ს[ირვე]ლად უკუე ვაცხენოთ ცხოვრება ჩ[მიდ]ისა და ნეგარისა დედისა ჩ[უე]ნისა და ყ[ოველ]ისა ქართლისა განმანათლებლისა ჩინო პოციქულისა, რ[ომე]ლი ესე თუთ მანვე ნეგარმან მოგვითხრა ქ[ამს]ა აღსრულებისა მისისასა, რ[ომე]ლი აღწერა მორწმუნებან დედოფალმან სალომე უჯარმელმან, ძის ცოლმან ჰირიან მეფისამან, და ასულმან ღრდაგ სომეხთა მეფისამან. რ[ომე]ლი ესე იკითხების ზნეგარს **ზ: ლჲჲ ჩცჩც:**

ზა იყო მათ ქამთა შინა, ოდეს წმიდაჲ გიორგი კაბადუკიელი იწამა ქრისტესთვის კაბადუკიით ქალაქით კაცი ვინმე, მთავართა შესაბამი მონა ღ[მრ]თისა, სახელით გაბულონ. და ესე წარვიდა ჰრომელ წ[ინაშ]ე მეფისა¹ მსახურებად და ნიჭისა მოღებად მისგან.

და მათვე დღეთა შინა კაცი ვინმე იყო კოლასტრას შინა, და ესხნეს მას ორ შვილი, ძე და ასული და სახელი. სახელი ძისა მისისა იობენალი, ხ[ოლო] ასულისა სოსანა. და აღესრულნეს მეუღლენი იგი, დარჩეს დაჲ ძმანი იგი ობლად, და აღდგეს და წარვიდეს იგინი ქალაქად წმიდად იერუსალიმად. და იმედ ყუეს იმედი იგი ყოველთა ქრისტიანეთა წ[მიდა]ჲ აღდგომა, და შევედრნეს ესენი მუნ. ვინაცა ძმა ესე სოსანასი [37v] იობენალი შემთხვა დევგალდრობასა, ხ[ოლო] დაჲ იგი მისი სოსანა ჰმსახურებდა ნამფორსა სარაჲ ბეთლემელსა. ხ[ოლო] ესე ჭაბუკი კაბადუკიელი, სახელით გაბულონ, რ[ომე]ლი ვახსენეთ შესავალსავე, მიიწია რომელ წ[ინაშ]ე მეფისა. და აღდგომილ იყვნეს მ[ა]ს ქ[ამს]ა ბრანჯნი ბრძოლად რომთა, ველსა მ[ელ]ა პიგალანისასა. და მოსცა უფალმან ძალი გაბულონს, ჭაბუკსა მას კაბადუკიელსა, უძლეველი, და ქმნა უზომო წინა აღდგომა მგერთა მ[ა]თ მ[იმამ]რთა და იოგნა ბრანჯნი იგი. და შეიპყრა მეფე ბრანჯთა და ყ[ოველ]ნი იგი მთავარნი მ[ა]თნი, და მიიყვანნა იგინი წ[ინაშ]ე მეფისა. ხ[ოლო] მეფემან განაწესა სიკუდილი მ[ა]თი ყ[ოველ]თავე. მაშინ იწყეს გირილად ბრანჯთა მ[ა]თ, ევედრებოდეს გაბულონს და იგყოდეს. ვ[ითარ]მედ პ[ირველ]ად უკვე მოგუცა სჯული თქუენი და შეგვიყვანენ ჩვენ გაძარსა შ[ინ]ა ღმრთისა თქუენისასა, და მაშინდა იყავნ სიკუდილი ჩ[უე]ნი. რამეცა შენვე გვიპყრენ. და შენვე ჰყავ ესე ჩ[უე]ნ მ[ელ]ა, და უბრალო იქმენ სისხლისაგან ჩ[უე]ნის, ახოვანო. ხ[ოლო] გაბულონს ვ[ითარ]ცა ესმა ესე, მსწრაფლ აუწყა იღუმალ ესე მეფესა და პაგრიარხსა სიგყუა მ[ა]თი. და მოსცეს ნათელი კელსა ქუეშე გაბულონისსა. და შეიყვანნეს გაძარსა შინა ღ[მრ]თისასა, და [ა]ზიარეს საიდუმლოსა კორცსა და სისხლსა ქრისტესსა, და უჩ[უე]ნნეს მ[ა]თ დიდებანი იგი [38r] წ[მიდა]თა მოციქულთანი. და შემდგომად ამისა აღიმსთუეს განთიად ბრანჯთა მათ და შეიმოსეს სამოსელი სამკლველოსა. და სისხლისა დასათხეველსა. დილეულ აღრე ადგეს ბრანჯთა მათ, და შეიმოსეს სამოსელი სამკულრო, და განვიდეს ადგილსა კაცისა სამკლველოსა და სისხლისა დასათხეველსა, ილოცვიდეს და მადლობდეს ღმერთსა ნათლისღებისათვის და ზიარებისა, რომელი მი[ი]ღეს მათ. და იგყოდეს ესრეთ, ვითარმედ ჩვენ სიკუდილსა შინა უკდავ ვართ, რ[ამეთუ] ღირს გყვნა ღმერთმან ესე ვითარსა დიდებასა ხილვად. და მიღებად საგზალსა მას დაუღვენელსა, კორცსა და სისხლსა ქრისტეს ღ[მრ]თისაჲ უკუდავისასა, რ[ომე]ლი უმაღლეს არს ყოველთა მაღალთა და უქუესკნელეს, ყოველთა უფსკრულთა და ქვესკნელთა, რ[ომე]ლი იგი არს კურთხეულ უკუნისამდე. ხ[ოლო]

¹ 37r გვერდის მარჯვენა კიდეზე, ფანქრით მიწერილი აქვს - მაქსიმიანესა.

ვამი ნაშობთა ჩ[უენ]თა, ნაყოფთა სიმწარისათა და მკვდრთა ბნელისათა და კმობდეს მოვედინ მეკრლმე და აღიხვენ თავნი ჩვენნი. ხ[ოლო] ამას რაჲ ხედვიდა ბაბულონ, აღიძრა გონებითა და გიროლა მწარედ. რ[ამეთუ] ვ[ითარცა] ცხოვართა თავნი მათნი წარკუეთად მოსიკლიდ მიუპყრნეს, და ვ[ითარცა] კრავთა შვილთა მათთა საწყალობელად იგლოვდეს.

მაშინ მოწყალე ქმნულმანა მათ ყოველთათ[ვის] შევიდა ბაბულონ წინაშე მეფისა. გამოითხოვნა იგინი მეფისაგან და ნიჭითა განუტევნა. ხ[ოლო] იგინი [38v] ევედრებოდეს ბაბულონს, რ[ათ]ა წარიყვეს ქუეყანასა მათსა და მისცეს შჯული ქრისტეს და ნათლისღებაჲ წყლითა ყ[ოველსა] ერსა მათსა. ხ[ოლო] მან ისმინა ვედრებაჲ მათი, და მოითხოვა მღვდელი პაგრიაცისაგან. და ბრძანებაჲ მოიღეს მეფისაგან და წარვიდეს სიხარულით.

და ვითარ მიეახლნეს ღღისა ერთისა სავალსა, მივიდა წინა ჰამბავი მათ, ვითარმედ მეფე ცოცხალი მოვალს, და ყ[ოველ]ნი მთავარნი მისთანა. მაშინ შეიძრნეს ათნი საერისთაონი ხოლამ და ხომაბა, ხილაჭა და ხენებაგი, გიმგარაგი, ბაქაჲ, გაზაჲ, მარგა, მარდა, ბამრაჲ და თმონაგონი სამეფო. და მოეგებოდეს მდინარესა მ[ელ]ა ღიღსა. ღღამარასა. და განყო მეფემან ერი იგი და ყოველი: და დადგინა წყალსა მას იმიერ და ამიერ. და აკურთხეს მღვდელთა მ[ათ] მდინარე იგი, და შთახდა ყ[ოველ]ი იგი ერი წყალსა მ[ათ]ს, განიბანებოდეს და აღმოვიდოდეს აღმოსავალსა ერთსა: და დასდებდა ბაბულონ კელსა თუსსა ყოველსა მ[ათ]ს ერსა ათ ღღე მუნ ყოფასა მ[ათ]ს მისსა მდინარესა მ[ათ]ს მ[ელ]ა და აღმართნა კარავნი. და შეწირნეს მღვდელთა უსისხლო იგი მსხვერპლი და ამიარნეს ერნი იგი ქრისტეს საიდუმლოთა. დაუტევნა მღვდელნი და განაწესა ყ[ოველ]ი წესი ქრისტიანობისა. და მისა შემდგომად იჯმნა [39r]² მათთგან დაუტევა მშვიდობა და წარვიდა ნიჭითა ღიღითა ჰრომედვე. და განიბრახა გონებაჲსა თვისასა იერუსალიმად წარსვლა. და ვ[ითარ] მიიწია იერუსალიმად, განუყო მონაგები თვისი გლახაკთა მცნებისათვის ღ[ეთი]საჲ. და იხილა, რ[ამეთუ] პირველ სხენებული იგი დევგალარი პაგრიაც ქმნილ იყო. და ფრიად დაიმგობრნეს ურთიერთარსა ბაბულონ და პაგრიაცი იგი. მ[ათ] შინ ჰ[რ]ქ[უ]ე სარა ნ[ი]აფორმან პაგრიაც[რ]ქსა ესრეთ, ვითარმედ ესე ბაბულონ მამა და ემბაზი ბრანჯთა. კაცი სრული სიბრძნითა და ღმრთის მსახურებითა არს. ყოვლადვე, და მ[თ]ეც უკვე დაჲ ესე შენი სუსანა ცოლად მისდა. ვინაცა სთნდა წმიდასა პაგრიაცსა განმრ[ა]ხვა ესე სარაჲ ნ[ი]აფორისა. და მიცა ცოლად ბაბულონს. და წარვიდა თვისად ქალაქად კოლაჲსკრად.

და ესე წ[მიდა]ჲ ნინო მოძღვარი ქართლისა. მათგან იშვა იგი მხოლოდ[ღ] თვინიერ სხუსა შჯლისა. და აღმარდა ღღამან მისმან სუსანა მსახურებასა მას შინა გლახაკთასა. ხ[ოლო] ვ[ითარ] იქმნა ნინო წლისა ათორმეგისა, მაშინ განყიდეს მშობელთა მ[ათ] მისთა ყ[ოველ]ი რაცა აქენდა და წარვიდეს იერუსალიმად. ხ[ოლო] მი-რაი-წივნეს იერუსალიმად მ[ათ]ს ჟამსა ბაბულონ დაიწერა ჯვარი პაგრიარხისაგან. და იჯმნა [39v] ცოლისაგან თუსისა. და შეიგებო მეკრდსა თუსსა ასული თუსი წ[მიდა]ჲ ესე ნინო. და დაავლგო პირი ნინოსი ნაკადულთა ცრემლთათა რ[ომელ]ნი იგი გარდამოსთხენა თვალთაგან მისთა და რქვა: ხ[ოლო] მხოლოდ ასულო ჩემო, ესერა დაგიგეობობლად ჩემგან და მიგითვალავ მამასა გეცათასა და ყ[ოველ]თა მზრდელსა ღმერთსა, რ[ამეთუ] იგი არს მამაობოლთა და მსაჯული ქვრივთა. და ნუ გეშინის, შ[ენ] შვილო ჩემო. ხ[ოლო] შ[ენ] მარიამ მაგდანელისა შური აღიღე ქრისტეს სიყუარულისათჳს დათა მ[ათ] ლამარესთა. და უკეთუ შ[ენ] ეგრეთ შეიყუარო იგი, ვ[ითარცა] მ[ათ] შეიყვარეს, მ[ათ] ეგრეთვე მოგცეს შ[ენ] ყ[ოველ]ივე, რაცა ითხოვო მისგან.

ხ[ოლო] ესერა თქუა, დაუტევა ამბორის ყოფა საუკუნო და წარვიდა წიად იორდანესა კაცთა მ[ათ] თ[ან]ა ღმრთისათა არს ვ[ელ]ურ ქმნილთა და კაცთაგან განშორებულთა, რ[ომლ]ისა იგი სადა ყოფა უწყის ღმერთ[მა]ნ ყ[ოველ]ისა მეცნიერმან და დამბადებელმან.

ხ[ოლო] ღღა იგი ნინოსი მისცა პაგრიარხმან მსახურად გლახაკთა ღღათა და უძღურთა. და წმიდა ნინო მსახურებდა ნიამფორსა სომეხსა ღვინელსა ორ წელ, და ჰკითხვიდა ყ[ოველ]ადვე ვნებათა მ[ათ] ქრისტესთა. ჯუარცმისა, დაფლვისა და აღდგომისა მისისა, და სამოსლისა მის და გილოთა და სუდრისა, და ჯუართასა და სხვათა ყ[ოველ]თავე შემდგომითი შემდგომად

² ფურცლის ზედა კიდეზე არის მინაწერი - მეტაფრასი.

გამოეძიებდა, რამეთუ არა ვინ ყოფილიყო და არც არავინ იყო შ[ორი]ს იერუსალიმისა სწორ მისა მეცნიერებითა სჯულისა, ძუელსა და ახლისათა, [40r] ყ[ოველ]სავე მ[ედ]ლა მიწევნი. ხ[ოლო] იწყო უწყებად მისსა და ჰრქუა: ვხელავ, შვილო ჩემო, ძალსა შ[ენ]ს[ა] ვ[ითარც]ა ძალსა ლომისა მღელრისასა, რ[ომე]ლი იმახებნ ყ[ოველ]თა მ[ედ]ლა ოთხ ფერხთა, გინა ვ[ითარც]ა ორბი ღელადი, რ[ომე]ლი აღვიდის სიმაღლესა ჰაერთასა უფროს მამლისა, და ყ[ოველ]ი ქუეყანა გუგასა შ[ინ]ა თუალისა მისისასა მცირისა მარგალიტისა სწორად შეიყენის, და განიცადის და განიხილის საჭმელი მისი ცეცხლებრ. ხ[ოლო] იხილის რა, მიუგევნის ფრთენი და მიიწის მ[ი]ს მ[ედ]ლა. ეგრეთვე სახელ ამისსა იყოს ცხოვრება შ[ენ]ნი: წინამძღურებითა სულისა წმიდისათა.

ჲ[ოლო] აწ ვიწყო და მიგიტხრა შ[ენ]ნ ყ[ოველ]ივე. როდეს იხილეს ღმერთი უკუდავ კაცთა მოკუდავთა ქვეყანასა მ[ედ]ლა, რ[ომე]ლი მოსრულ იყო მოწოდებად წარმართათა, ვ[ითარც]ა თვთინება ქსნა სოფლისა, იწყო კეთილის ყოფად ჰურიათა, მკუდართა აღდგინებად, ბრმათა ახილვად, სნეულთა განკურნებად. რ[ომე]ლი ესე შეიმუშრევს და შეიმზარხნეს: და წარავლინეს სტრატიონგი ყ[ოველ]სა ქუეყანასა, სწრაფით მოსვლად ჰურიათა და ჰსთქუეს, რამეთუ აჰა, ესერა წარვწყმდებით, მოვედით და შემოკრებით ყ[ოველ]ნი. მაშინ მოიწივნეს ყოვლით ქუეყანით და სოფელით კაცნი ურიცხვით, სწავლულნი და მეცნიერნი სჯულსა მოსესსა, რ[ომე]ლნი იგი ანგაკრად წინა აღუდგეს სულსა წ[მიდას]ა, და რა იგი ჯერ იყო ყოფად [40v] ქრისტესა მ[ა]თ აღასრულეს: რამეთუ ჯუარს აცუეს და სამოსელსა მისსა მ[ედ]ლა წილ იგდეს. მიეცა და ხვდა წილითა ჩრდილოელთა მცხეთელთა მოქალაქელთა. ხ[ოლო] დაფლეს მ[ა]თ ქრისტე: ჰურიათა დაჰკრძაღეს და დაბეჭდეს საფლავი იგი მისი: და იგი აღსდგა ვ[ითარც]ა სთქუა პ[ირველ], და გილონი იგი პოვნეს განთიად საფლავსა მ[ა]ს შ[ინ]ა ქრისტესსა. და მოვიდა პილატეცა და ცოლი პილატესი ქრისტეს საფლავად და გილონი იგი ვ[ერ] იპოვნეს მოითხოვნა ცოლმან პილატესმან და წარვიდა მსწრაფლ პონგოდ სახლად თუსად და იქმნა მორწმუნე ქრისტესა. ხ[ოლო] შემდგომად ჯამთა რაოდენთამე მივიდეს კელთა ლუკა მახარებლისათა გილონი იგი: და სხვანი იგი მან სადაცა თვთი იგი უწყის:

ხ[ოლო] სუდარი არა იპოვეს დაღაცათუ სთქვეს ვიეთმე პეგრესთვ[ი]ს. ვითარმედ ხელეწიფა ახ[უ]მადო და აქვს მასო. აღ[გილი] განცხადებულად არა მიუთხრეს ვ[ითარც]ა სხვა იგი. ხ[ოლო] ჯუარნი ამასვე ქალაქსა შ[ინ]ა იერუსალიმსა დამარხულ არიან გარნა აღგილი მ[ა]თი არავინ უწყის. და ოდეს ინებოს ღმერთმ[ა]ნ გამოჩნდენ იგინი.

ხ[ოლო] რ[ო]ცა ესმა ესე ყ[ოველ]ი წმიდასა ნინოს. სარა ნიაფორისაგან. მაშინ შეწირა ღმერთისა მადლობა და აკურთხა და კუალად ჰკითხა მ[ა]ს. თუ სადა არს ჩრდილოსა იგი ქუეყანა. სადა იგი მოსრულთა მ[ა]თ ურიათა წილ ხვდა და წარიდეს სამოსელი იგი უფ[ლ]ისა ჩუენისა იესო ქრისტესი. მიუგო და ჰრქვა სარა ნიაფორმან. ვ[ითარმედ]: არს აღმოსავალ კერძო ქალაქი სახელით [41r] მცხეთა, და ქუეყანა ქართლისა და სომხითისა მთეულეთი და საწარმართო. და არს იგი აწ ქამთა ამას სახელმწიფო ბერძენთა და უეიკთა.

ხ[ოლო] მ[ა]თ ღლეთა შ[ინ]ა მოვიდა ღელაკაცი ვ[ინ]მე ეფესოდ. თაყუანისცემად წ[მიდა]სა აღგომისა. და ჰკითხვიდა ღელაკაცსა მ[ა]ს სარა ნიაფორი. ვ[ინ]დ[რე] ელენე ღელოფალი ჯერეთცა ეგე ვითარსავე ცთომილებასა და ბნელსა შ[ინ]ა არსა? ხ[ოლო] მ[ა]ნ ესრეთ სთქუა ვ[ითარმედ]: ვარ მე მხევალი მ[ა]თი და მახლობელი განზრახვასა მ[ა]თსა ყ[ოველ]სა ცხადსა და დაფარულსა. და უწყი მე მისი რ[ომე]ლი აქვს მ[ა]ს აწ დიდი წადიერება ქრისტეს სჯულისათჳს და ნათლისღებისათჳს.

ხ[ოლო] ესმა რა ესე ღელაკაცისაგან წ[მიდა] ნინოს, ჰრქვა ნიაფორსა ესრეთ, ვ[ითარც]ა წარმგზავნე მე და მივიდე წ[ინაშე] ელენე ღელოფლისა, ნუკუე და ვიახლო სიგყვის გებად ქრისტესთვის წ[ინაშე] მისსა. ხ[ოლო] ნიაფორმა აუწყა პაგრიარხსა წადიერება ესე და საქმე ნინოსი. ხ[ოლო] პაგრიარხმან მ[ა]ნ ძმამან ნინოს ღელისაგან მოუწოდა წ[მიდა] მას ნინოს დისწულსა თვისა და დაადგინა იგი აღსავალსა წ[ინ]ისა საკურთხეველისასა. და დასხნა კელნი მისნი წმიდანი მკართა მ[ედ]ლა მ[ი]სთა, სულთ ითქუნა ცად მ[იმა]რთ სიღრმით გულისა მისისათ და ჰსთქვა: უფალ[ო], ღმერთო საუკუნეთაო, კელთა შ[ენ]თა შეუვედრებ ობოლსა ამას შვილსა დისა ჩემის[ა]სა. და წარვაგლინებ ქადაგებად ღვთაებისა შ[ენ]ისა [41v] ახაროს აღდგომაჲ შ[ენ]ნი სადაცა სათნო იყოს სრბა მისი. ექმენ ქრისტე ღმერთი ამას მოგზაურ, ნავთ სადგური, მოძღუარ ენა მეცნიერ, ვ[ითარც]-

ცა იგი უწინარეს ამისა მოშიშთა სახელისა შენისათა.

და უკმნა დედისაგან თვისისა ანბორის ყოფ[ი]თა განშორებისათა. და გამოსახა მ[ა]ს[ა] მ[ედ]ა სასწაული ჯუარსა და ესრეთ ლოცვითა ღმ[რ]თისა მ[ი]მართ ღაფხევთა განუგევა: და წარემართა ჩ[მი]და ჩინო დედაკაცისა მ[ი]ს თ[ან]ა ეფესოთ მოსრულსა. და ვ[ითა]რ მიიწივნეს სამეფოსა რომთასა, სახიდ დედაკაცისა მის რომლისა იგი თ[ან]ა მოგზაურ იქმნა, იხილეს მუნ დედოფალი ვინმე ნათესავი და გომი მეფეთა სახელით რიფსიმე, და დედამძუმე მისი გაიანე. [ო]რნი ესე იმყოფებოდეს მონასტერსა შ[ინ]ა ქალწულთასა. და სურდა ქრისტეს აღსარებისათჳს და მომლოდინე იყუენეს იერუსალიმით ნათლისღებასა: მაშინ დედაკაცმან მ[ა]ნ წარუდგინა ჩ[მი]და ჩინო და აუწყა საქმე მისი დედოფალსა რიფსიმეს, რ[ომე]ლი იგი იხილა რა ქრისტეს მოყვარემან რიფსიმე. სიხარულით შეიგებო და შეიწყნარა სახელ თვის[ი]სა წმიდისსა წ[ინაშ]ე მისსა ჩ[მი]და ჩინო კელთაგან მის დედაკაცისა თ[ან]ა მოგზაურისათა. და ესრეთ იმყოფებოდა რა მისთანა ჩ[მი]და ჩინო. მასვე შ[ინ]ა წელიწადსა ნათელს ილო რიფსიმე რომლისათჳს არს იგი სუროდა. და მისთა გაიანეცა დედა მძუძემან მისმან. და სხვათა სახლეულთა [42r] მისთა რიცხვით ორმოცდა ათთა სულთა ხელთა ქუეშე ჩ[მი]და ჩინოსთა. და იყოფებოდა მონასტერთა მათასთა და მათთა ჩ[მი]და ჩინო ორ წელ.

მათ ღლეთა შ[ინ]ა წარავლინნა კეისარმან ძიებად ქალისა ქმნილ კეთილისა და მშვენიერი-სა რათამცა უპოვეს ღირსი ცოლად მისსა. და ვ[ითა]რ მიიწივნეს მეძიებელნი მონასტერსა მ[ა]ს ქალწულთასა. და იხილეს და განიცადეს რიფსიმე. და ცნეს მეფეთა ნათესაობა მისი ფ[რია]დ სთნდა მშვენიერება მისი, რ[ომ]ლისა ვერ საღა იხილეს მესავსი. ხილვითა და მეცნიერებითა. და გამო-სახეს სახე ვითარებისა და ხატებისა მისისა ფიცარსა მ[ედ]ა და წარგზავნეს წ[ინაშ]ე კეისრისა. რ[ომე]ლი იხილა რა კეისარმან ფ[რია]დ სთნდა და სიხარულითა აღივსო. და განაწესა აღსრულება ქორწილისა. განცხრომითა და კეთილთა სიმრავლითა, რ[ომ]ლისათასსცა მწრაფლ წარავლინნა მოციქულნი და განმგებელნი ყ[ოველ]თა მათ[ი] საბრძანებელთა მისთა რ[ათ]ა ყ[ოველ]ნი ძღუნითა შემოკრბენ. და ღიღითა სიხარულითა მოვიდნენ ბრძანებასა ამას ქორწილსა სამეფოსა.

ხ[ოლო] იხილეს რა ყ[ოველ]ად წ[მიდა]თა მ[ა]თ დაფარულ იგი მანქანება მგერისა და ისარნი მისნი განჰურებულნი, რ[ომ]ლითა იგი ისწრაფდა სისრად წ[მიდა]თა ქრისტესთა, იურვოდეს, რ[ამეთუ] ჭურ რისხვისა [42v] იპოვა მეფ[ე] ვ[ითარცა] იგი გუელი სამოთხესაჲ შინა მზრახველ ექმნა, ეგრეთვე აქა მსგავსად მისასა უსჯულო ესე, რომელსა აქვნდა შეგინებული თაყვანისცემა ბილწთა და საძაგელთა კერპთა.

ხ[ოლო] იხილეს რაჲ ნეგარმან რიფსიმე და გაიანე და სხვათა მათ მოწესეთა დედათა განსაც-დელი ესე მოწივენულად მათ მ[ედ]ა, მაშინ მოიხსენეს მათ უბიწო იგი აღთქმაჲ, და ღირსი ქებისა მარგობით ცხოვრება, რ[ომე]ლსა იგი იყუნეს განსწავლულ და გოდებით გიროდეს შესწაუები-სა მისთჳს წ[ინაშ]ე მეფისა უსჯულოსა შეუენიერებასა წ[მიდ]ისა რიფსიმესასა, რ[ომე]ლ-იგი გამო-ეხატათ წარგზავნეს და მისცნეს თავნი თვისნი ფიცხელისა მოლუაწებისა კანონსა ლოცუთა და უმაღრებითა ღვთისათა დაუცადებელთა და მხურუალთა. და ერთობით განმზრახვით ურთიერთარს ყ[ოველ]თავე მ[ა]თ დაუტევეს ფარულად ქუეყანა იგი ორმოცდაცამეტთა სულთა და მიიწივნეს ღვთისმეტყველნი არეთა და სანახებთა სომხითისათა, ადგილსა მ[ა]ს რ[ომე]ლსა ჰრქვან ახალ ქალაქი. უადრეს შენებულსა რ[ომე]ლ არს ღვინი, საყოფელი სომეხთა მეფისა. და შევიდეს გალავართა მ[ა]თ შ[ინ]ა საწნახელთასა, რ[ომე]ლნი იგი იყვნეს შენებულ ჩრდილოით კერძო და აღმოსავალით, და იმრდებოდეს მუნ შ[ინ]ა ყ[ოველ]თა საქმისა თვისისა განვაჭრებითა.

[43r] **ხ[ოლო]** იხილა რაჲ კეისარმან, რ[ომელი] განერნეს ხელთაგან მისთა და გრფიანებისაგან მისისა ბოროტისა წ[მიდ]ისა რიფსიმე და სხვანი იგი მისთანინი. აღივსო უნუგეშინისცემითა მწუხარებითა. და წარავლინნა ყოველთა ადგილთა კაცნი მოძიებად მათდა. მაშინ მიიწივნეს მოციქულნი კეისრისანი წ[ინაშ]ე თრდაგ მეფისა სომეხთასა. და მოართვეს წიგნი კეისრისა, რომელსა წერილ იყო ესრეთ: თუთმპყრობელი კეისარი საყვარელსა ძმასა და მეგობარსა და თ[ან]ამოსაყდრესა ჩემსა თრდაგს გიკითხავ. უწყებულ იყვნ[ენ] შენი ძმობა და ჩემთა აწ შემწეობა, რომლისათვის იგი ყოვლადვე გვევნების შეცთომილისა მის ქრისტიანეთა ნათესავისა, რ[ამეთუ]

ყოვლადვე შეურაცხე იქმნების ჩუენი უფლება მათისაგან კრებულისა და საწუნელ არს ჩვენი ხელმწიფება მათგან. რ[ომელი] იგინი ჯვარცმულსა ვისმე მომკუდარსა მსახურებენ და ძელსა თაყვანისცემენ. და თავისა მათისაჲ სიკვდილსა უფლისა მათისათვის დიდებდ შეირაცხებენ. და არა ეშინის ურიათაგან. და მოკლულისა მისგან ურიათასა და ჯვარცმულისა ეშინის და შეცთომილი არიან. და მეფეთა აგინებენ. ღმერთათა შეურაცხყოფენ და ძალსაცა მზისა და მთოვარისა და ვარსკვლავთა ნათლისასა [43v] არად შერაცხვენ, ა[რამე]დ შექმნულად იგყვან მ[ა]თ ჯვარცმულისა მის მ[ი]ერ და ესრეთ მოაქციეს ქუეყანა ვ[ი]ლ[რე]მდის მამანი დელათაგან და დელანი მამათაგან ცოცხლი განაშორნეს. დაღაცა თუ ქაღებითა და საგანჯუელთა მოვსწყუვდენით, ა[რამე]დ კვლადცა უფროსდა განმრავლდეს. ხ[ოლო] აწ შემემთხუა მე ხილუა ნათესავისა მათგანისა ქალისა ერთისა ჭაბუკისა. და განვიმრახე მოყვანება მისი ცოლად ჩ[ე]მდა. ხ[ოლო] მას არცა თუ მეფესა ეთქვა გულმან მისმან სურულად ჩემდა, ა[რამე]დ საძულელად და არა წმიდად შემრაცხეს მე. რ[ომელნიცა] მეოგი იქმნეს ფარულად ჩემგან. და კერძოთა ქუეყანისა შ[ე]ენისათა წარმოსრულ არიან. უწყებულ იყავნ ძმაო შ[ე]ენდა. მოიძიე იგინი და ჰპოვნე რა მისთანანი იგი სიკუდილითა მოაკუდინნე. ხ[ოლო] რ[ომელი] იგი მათ შეჰაცთუნეს შეუნიერი ხაგითა სახელი რიფსიმე ჩუენდავე წარმოავლინე. და უკეთუ მ[ა]ნ გონდეს იგი თავისა შენისათჳს იგულვე. რ[ამეთუ] არა იპოვა სხუა მსგავსი მისი იონთა სოფელსა შ[ე]ინა და ცოცხლებითმცა იყოფვი შ[ე]ენ და მსახურებასა შ[ე]ინა ღ[მერ]თისა:

ხ[ოლო] აღმოიკითხა რაჲ თრდაგ ბრძანება ესე კეისრისა, მყის იწყო მოსწრაფებით ძიება მ[ა]თი და [44 r] პოვნა რაჲ საწნახელთა მათ შინა პ[ი]რველ კსენებულთა. და იხილა რა რიფსიმე, იწყლა გრფიანებისა გულისთქმითა და სიხარულითა დიდითა აღივსო. და დაამგკიცა მიყვანება მისი ცოლად თვისად. ხ[ოლო] ურჩ ქმნა რა თრდაგს მეფესა ამისთვის წ[მი]დ რიფსიმე. მაშინ იწამა მის მ[ი]ერ წამებისა ღვაწლითა. და მისთან გაიანეცა დელა მძუძე მისი, და სხვანი მრავალნი მათთანაი ვითარცა იგი წერილ არს წიგნსა მას წამებისა მათისასა. და გვეუწყებინა სასწაულნი იგი რომელნი იქმნეს ჟამსა წამებისა მათისასა მოქცევასა შინა სომეხთასა. რ[ომელი] განგებითა ღთვსათა თრდაგ მეფე ეშუად შეიცვალა. ხ[ოლო] რომელნიმე მათ წმიდათაგანნი დაიმაღლნეს და იელგოდეს, რ[ომელთა] თანავე მაშინ ესეცა ჩ[მი]და ჩინო დამალულ იქმნა ეკალთა შ[ე]ინა ვარდისათა რ[ომელი] იგი ჯერეთ არღა გამომდებელ ქმნილ იყო ყუაგილისა ჟამსა მას. და ესრეთ დამალულ იყო რა ჩ[მი]და ჩინო, იხილა მ[ა]ნ მუნით გამო სახითა მთავარ ღიაკონისათა შთამომავალი ზეცით ნათლისა ოლარითა მოსილი: დამპყრობელი საკმეველესა კელთა მისთა რ[ომლისა] კუამლის სახე სუნელება დაფარვიდა ცათა. და კ[უ]ალად იყო მისთა სიმრავლე ერთა ზეცისათა, რ[ამეთუ] მას ჟამსა [44v] განეყოფოდეს ხორცთაგან სულნი წ[მი]დათა მათ მოწამეთანი, რ[ომელნი] იგი შეიერთნეს ბრწყინუალეთა მ[ა]თ ძალთა ზეცისათა. და ესრეთ ცად მიმართ აღიწოდეს. რ[ომელ] იგი ესე იხილა ჩ[მი]და ჩინო დაღადყო ესრეთ: უფალო, უფალო, რად დამიგეოებ შ[ო]რის ასპიგთა და იქედნეთა. მაშ[ე]ინ კმა ესმა ზეგარდმო, რ[ომელი] ეცყოდა, ვ[ითა]რმედ: და ესრეთვე იყოს შენიცა წარყუანება სასუფეველად წ[ინაშე] ღმრთისა ჟამს ოდეს ეგე ეკალი რ[ომელ] არს გარემოის შ[ე]ენსა, ყოველი იქმნეს ვარდის ფურცელ სულნელი. ა[რამე]დ აღდეგ და ვიდოდე ჩრდილოთ კერძო. სადა იგი ფრიალ არს სამკალი, ხ[ოლო] მუშაკი ყ[ოვლა]დ არა.

ამისსა შ[ე]მდგომად წარუდა მუნით ჩ[მი]და ჩინო და მიიწია ორბანთად, საზღვართა სომხითი-სათა. და თუესა მეოთხესა რომელ არს მარგითგან ივნისი წარემართა და მიიწია მათთა ჯავახეთისათა, სადა იგი მიემთხუა გბასა მას დიდსა გარდამომდინარესა რ[ომელსა] ეწოდების ფარავანი. ხ[ოლო] მიხედნა-რა მუნით და იხილნა მთანი იგი ჩრდილოსანი დღეთა მათ ზაფხულისათა სავსენი თოვლითა და ჰაერითა სასტიკითა, შეძრწუნდა ჩ[მი]და ჩინო და სჰოქუა ესრეთ: უფალო, უფალო, მიიღე სული ჩემი ჩემგან. და და[ჰ]ყო მუნ ორი დღე. და ითხოვა საზრდელი მეთევზურთაგან გბასა მას შ[ე]ინა მონადირეთასა [45r] რ[ომელი] მწყემსნიცა იყვნეს ადგილსა მასვე და კმილვიდეს რა საკუმილავსა ღამისასა სამწყსოსა ზედა მათსა. ჰხადოდეს იგინი შემწედ, და მფარველად ღ[მერ]თ-თა მათთა არმაზს და ზადენსა და აღუთქმიდეს მათ შესაწირავთა ოდეს მოვიდეს წ[ინაშე] თქუენ-სა მშვიდობით. და ამას იგყოდეს იგინი ენითა სომხურითა, რ[ომელი] ესე მცირედ რამე ესწავლა ჩინოსცა პ[ი]რველვე ნიამფორისა მისგან. და ჰკითხა ერთსა მწყემსთა მათგანსა და ჰრქუა ენითა

სომხურითა. ვ[ითარმე]დ: რ[ომ]ლისა სოფლისანი ხართ. ხ[ოლო] მან მიუგო და ჰრქუა, ქინძარელნი, რაბაგელნი და დიდისა ქალაქისა მცხეთისანი, სადა იგი ღ[მერ]თნი ჰხელავენ და მეფენი მეფობენ და ვ[ითარმე]დ ჰკითხა რ[მ]ილამან ნინო. ვ[ითარმე]დ სადა არს ქალაქი იგი მცხეთა. ხ[ოლო] მან მიუგო ვ[ითარმე]დ გარდამომდინარე ესე ამის გბასა? თანა წარულის ქალაქსა მას მცხეთისასა.

ღ[ოლო] რ[მ]ილასა ნინოს შეუძნდა სიგრძე გზის მის და სიბრტყე მათათა მათ, რ[ომელ]ი იხილა და ამისთ[ვი]ს შეძრწუნებულმან სულთ ითქვნა და დაიდვა ლოდი ერთი სასთუნალ და ესრეთ მიიძინა გარდასადინელსა მის გბისასა, და ვ[ითარ] იგი ეძინა მას, მოვიდა კაცი ერთი ჩუენებით. ჰასაკითა მომიერ, ხ[ოლო] თმითა ნახევართმოსან, და მისცა მან წიგნი დაბეჭდული რ[მ]ილასა ნინოს და ჰრქუა, მიართვი ესე მსწრაფლ ქალაქსა შ[ინ]ა მცხეთას. მეფესა მას წარმართთასა, ხ[ოლო] რ[მ]ილა ნინო [45v] იწყო გირილად და ჰრქუა მას ვედრებით, ვ[ითარმე]დ: უფალო, მე დედაკაცი ვარ უცხო და უმეცარი და არცა ენისა მეგყველად მეცნიერ ვარ და ვ[ითარ] მივიდე უცხოთა ქუ[ეყა]ნასა და უცხოთა მათ თანა უცხო თესლთა. ჰაშინ კაცმან მან განუცხნა წიგნი იგი, რ[ომელ]სა მ[ედ]ა ბეჭელი ჴესო ქ[რისტ]ესი, და წერილ იყვნეს მუნ შ[ინ]ა ენითა რომაელებრითა ათნი სიგყვანი, მსგავსადვე ფიცართა მათ ქესათა, ჰას ესე მელა მისცა რ[მ]ილასა ნინოს კითხვად. და იყო დასაბამ სიგყვათა ამათ ესე:

სადაცა იქადაგოს სახარება ესე, მუნცა ითქმოდის დედაკაცი ესე;

რცა მამაკაცება არს, არცა დედაკაცება, ა[რამე]დ თქუენ ყ[ოველ]ნი ერთ ხართ;

ჩარვედით და მოიმოწაფენით ყ[ოველ]ნი წარმართნი და ნათელსცემდით, მათ სახელითა ჰამისათა და ძისათა და სულისა რ[მ]ილისათა;

ნათელი გამობრწყნებად წარმართთა მ[ედ]ა და დიდებად ერისა შენისა ისრაილისა;

ხ[ომელ]მან თქუენ შეგიწყნარნეს, მე შემიწყნარნეს, და რ[ომელ]მან შემიწყნაროს, შეიწყნაროს, მომავლინებელი ჩემი;

ხ[რამეთუ] ფ[რი]ად უყუარდა ჰარიამ უფა[ლსა], რ[ამეთუ] ისმენდა მისსა სიბრძნესა ქრის[ტე]სა;

ნუ გემინინ მათგან, რ[ომელ]თა ჰოსწყვდნენ კორცნი თქუენნი, ხ[ოლო] სულისა ვერ შემძლებელ არ[ი]ან მოწყუედად;

რქუა მარიამ მაგდალინელსა ჴესუ: წარვედ, დედაკაცო, და ახარე ძმათა ჩემთა;

სადაცა მიხვდეთ [46r] ჰქადაგებდით სახელითა ჰამისათა და ძისათა და სულისა რ[მ]ილისათა;

რ[ითარცა] წარიკითხნა სიგყუანი ესე რ[მ]ილამან ნინო, იწყო ვედრებად ღ[მრ]თისა მიმართ. და გულს კმა ჰყავ, ვ[ითარმე]დ გეცით იყო ჩუენება ესე. და აღიხილნა თუალნი გეცად. და ითხოვა მაღალთა შ[ინ]ა დამკვდრებულისა. და ყ[ოველ]ისა გარე შემცუელისა ღ[მრ]თისაგან შეწევნა მისი. და წარემართა და მიპყრუა წიად ღრმა მდინარისა მისგან გბისა მის გარდმომდინარისა, რ[ომელ]ი წარმდინარეობს დასავალით, მერმე ვ[ითარმე]დ იწყებს აღმოსავალით, სადა იგი შეემთხვა სიბნელე გმათა და სიფიცხე, შიშნი მკეცთაგან და ფ[რი]ადნი ჭირნი ვ[იდრელ]ა მიწევნადმდე ადგილსა რ[ომელ]სა იწყებს წყალი იგი აღმოსავალით დინებასა. და მიერიდგან იქმნა ლხინება მისთა-ნა, რ[ამეთუ] ჰპოვნა მუნ მოგზაურნი რ[ომელ]თა თანა მიიწია სანახებსა ქართლისასა, ქალაქსა მას რ[ომელ]სა ეწოდების ურბნისი, სადა იგი იხილა ერი უცხო, და უცხოთა ღ[მერ]თთა მსახური, რ[ომელი] თაყუანის ჰსცემდეს იგინი ღ[მერ]თად მათდა ცეცხლსა, ქუათა და ძელთა, რომისთესცა შეეურჯა სულსა ამის რ[მ]ილისასა, და შევიდა ბაგინსა შ[ინ]ა ჰურიათასა, რათამცა ზრახვიდა მათ თანა ენითა ებრაულითა, რ[ომელ]სა იგიცა მეცნიერ იყო და დაჰყუნა მუნ თჳსა ერთისა დღენი, და განიცდიდა საქმესა და ძალსა მის ქ[უე]ყნისასა.

ღ[ოლო] აღიძრნეს დღესა შ[ინ]ა ერთსა ერნი დიდნი სიმრავლითა, მით ქალაქით წარმავალნი, დიდად ქალაქად და სამეუფოდ მცხეთად [46v] მოვაჭრებად სახმართა რათამე წ[ინაშე] არმაზ ღ[მრ]თისა მ[ა]თისა. და წარჰყვა რ[მ]ილა ნინო მ[ა]თ თანა. ხ[ოლო] ვ[ითარ] იგი მიიწივნეს ქალაქად მცხეთად, და დაისადგურეს წიად მოგუთასა კილსა მას მ[ედ]ა, იხილა მუნ მოგვები იგი ცეცხლის მსახურთა მათ ერთა და საცთური რ[მი]ნ[და] ნინო, ჰსტიროდა წარწყმედასა მას მ[ედ]ა მათსა. და იგლოვდა უცხოებასა თჳსსა.

თა აჰა ხუალისა დღე იყო კმა ოხრისა და საყურისა, და მარი საშინელი, და გამოსვლა ერისა ურიცხვისა, ვ[ითარცა] ყუავილთა, უწინარესვე შეძვრასა და გამოსვლასა მეფისასა. და ვ[ითა]რ-იგი მიიწია რა კამი, იყო სივლგოლვა, და მი[დამო]მ[ალვა] დაბნევა ყ[ოველ]ისა კაცისა და შიშისა მისგან შეივლგოდეს და მიივლგოდეს საფარველსა შ[ინ]ა თჳსსა, და აჰა მყის გამოვიდა ჩანა დელოფალი და ნ[ელია]დ მისსა გამოვიდა სიმრავლე ერისა ნელიად, რ[ომელ]თა შეამკუნეს ყ[ოველ]ნი გზანი და ფოლორცნი, სამოსელთა მიერ თუთოფერითა, და ფურცლთაგან ხეთასა და ყუაჴლთა, და იწყო ყ[ოველ]მან ერმან ქებად მეფისა. მაშინ გამოვიდა ჰირვან მეფე, თუალთ შეუდგამითა ხილვითა. და ჰკითხა ჩ[მიდამა]ჩ ჩინო დედაკაცსა ვისმე ჰურიასა, ვ[ითარმე]დ: რაჲ არს ესე, ხ[ოლო] მან ჰრქუა მას, ღ[მერ]თი ღ[მერ]თთა მათთა არმაჲ უწესს მათ, წინაშე მისა აღვსლად, რ[ომელ]ისა მსგავსი არა არს სხვა კერპი. და რა ეუწყა რა ჩ[მიდ]ასა ჩინოს, აღვიდა ხილვად არმაჲ კერპისა, ერისა მისთანა, რ[ომელ]ითა აღივსნეს მთანი იგი, და განშუენდეს ღროშათა მიერ და სამკაულთა, ვ[ითარცა] ყუავილნი ველისანი, და შეუსწრო ჩ[მიდამა]ჩ ჩინო [47r] ციხედ არმაზად. და დასდგა მახლობელად კერპისა მის ნაპრაღსა ზღუდისასა და ჰხედვიდა საკვირველებასა მიუწვდომელსა. და ენით გამოუთქმელსა, ვ[ითა]რ იგი იყო მარის აღსახდელი შიში და ძრწოლა მეფეთა მიერ, და ყ[ოველ]ისა ერისა, წ[ინაშე] კერპთა მათ წარდგომილთა, რ[ომელი] იხილა მუნ ჩ[მიდამა]ჩ ჩინო, მდგომარედ კაცი სპილენძისა, რ[ომელ]სა ეცვა ტანსა მისსა ჯაჭვი ოქროსა, და თავსა მისსა ჩაფხუგი ოქროსა, და სამკარნი, და თუალნი მისნი იყვნეს ზურმუხგისა და ბივრიგისანი, და ეპყრა კრმალი კელთა მისთა, ელვარედ ბრწყინვალე, რ[ომელი] იგი იქცეოვდა კელსა შ[ინ]ა მისსა, და შიშითა მისსა მიმთხუევასა. და სიკვდილისა მის მიერისათა, არავინ მალულად შეეხებოდის კერპსა მას, ა[რამე]დ ესრეთ განიკითხის თჳსაგან თავი თჳსი და ჰსთქვეს: ჴ[ითარმე]დ ჩემდა, უკუეთუ და-სამე-ვაკლდი დიდებასა დიდისა ამის ღ[მრთ]ისა არმაზისა, ანუ შესამე-რამსამე ვსცეთ სიგყვად ებრაელთა თანა, გინა მოგვთა თანა სმენასა. და დამთხვეულ ვიყო მშისა მსახურთასა. და მათსა რ[ომელ]ნი იგი იგყვიან უმეცრებით დიდსა ვისმე ღ[მრთ]ისა, და ჰესა ღ[მრთ]ისა გეცათასა. და იპოვოს რამე ჩემ შორის ესე ვ[ითა]რი ბიწი, და მცეს მე მახვილი იგი მისი, რ[ომელ]ისაგან ეშინის ყ[ოველ]სა ქუეყანასა, და ესრეთ წინასწარვე განკითხვითა თავთა თჳსთათა. შიშით და ძრწოლით თაყუანისჰსცემდენ მას. და ვ[ითარმე]დ იყო მარჯუენით მისსა სხვა კერპი ოქროსა, სახითა კაცისათა, და სახელი მისი გაცი. [47v] და ეგრეთვე მარცხენით მისსა იყო კერპი ვერცხლისა სახითა კაცისათა მდგომარე, და სახელი მისი ჴაიმ რ[ომელ]ნი იგი ღ[მრთ]ად უჩნდეს ერსა მას ქართლისასა. ჰაშინ ვ[ითა]რ ესე იხილა ნეგარმან ჩინო, იწყო სულთქმით და ცრემლით გიროდა ღ[მრთ]ისა მიმართ, ცთომათა მათთჳს ქუეყნისა ჩრდილოსათა, დაფარვისა მათგან ნათლისა, და უფლებისა მათ ზედა ბნელისა, რ[ომელი] მიხედნა მეფეთა მათ დიდ ძალთა, და ყ[ოველ]სა მათავართა, რ[ომელ]ნი იგი ცოცხლივ შთაუთქნეს ჯოჯოხეთსა. დაუგევა დამბადებელი და ქუათა და ძელთა, სპილენძსა და რვალსა ღ[მრთ]ად თაყუანისცემდეს. და შემოქმედად იგინი უწყოდეს ყ[ოველ]ისა, და მოეხსენა ჩ[მიდ]ასა ჩინო მაშინ სიგყუა იგი, რ[ომელი] ამცნო დედის მამან მისმან ჴობენალ პაგრიარხმან ესრეთ. ვ[ითარმე]დ: მამაკაცსა სრულსა წარგავლინებ, და მიწვენად ხარ ქუ[ე]ყ[ა]ნასა უცხოთა და ნათესავთა დარაგეველ მეფელ ბარკადულ, რ[ომელ] არს ბრანჯულად კაცთა ღ[მრთ]ის მბრძოლთა და მკდომთა. და აღიხილნა გეცად მიმართ და ჰსთქუა. ძფალო, მრავლითა ძალითა შენითა გეცრუვნეს მგერნი ესე შენნი. და მრავლითა სულგრძელებითა შენითა იქმ გონიერებად მოსვლასა მათსა. და ყ[ოველ]ი მგუერებრ და ნაცრებრ უჩინ ჰყავ განქარებადნი ესე ქუ[ე]ყ[ა]ნასა ზ[ედ]ა, ა[რამე]დ ნუ უგულებელს ჰყოფ კაცსა რ[ომელი] შეჰქმენ ხატად შენდა და რ[ომელ]ისათს ერთი სამებისაგანი განკაცენ, და აცხოვნე ყ[ოველ]ი სოფელი, მოჰხედენ წყალობით ამათცა [48r] ზ[ედ]ა ნათესავთა და შეჰრისხენ სულთა მათ ბოროტთა და უჩინთა სოფლის მპყრობელთა მათავართა ბნელისათა და შთავადენ აღგილთა ბნელთა, და მიჩუენე მე, ო[ფა]ლ[ო] ი[მერ]-თო მამისა და დედისა ჩემისა მკეველსა ამას შენსა, და ნაშობსა მონათა შენთასა. და რათა იხილონ ყ[ოველ]თა კიდეთა ქ[უე]ყ[ნ]ისათა მაცხოვარება შენი, და რათა ჩრდილო ბლუარსა თანა იხარებდეს, და ყ[ოველ]მან ერმან შენ მხოლოსა ღ[მერ]თსა თაყუანის გცეს, †[რის]გე ჴესოს მიერ ძისა შენისა, რ[ომელ]სა ჰშუენის მადლობით დიდების მიცემა ამინ.

ზა ვითარცა დაასრულა ლოცვა ესე და ვედრება ჩ[მიდამა]ნ ჩინო, მყის წამისყოფთა ღმრთისათა აღსდგეს დასავალით ქარნი და ჰაერნი ღრუბელთა თანა. ხილვითა საშინელითა, და კმითა მარის აღსაკდელისა ქუხილისათა, და მიჰბურნა ნიავემან მშისა დასავალისამან სუნი ჯერკუალი სიმწარისა, და სიმყრალისა, რ[ომე]ლი ესე იხილა რა სიმრავლემან მან ერისამან მათ მ[ედ]ა მომავალად. მაშინ იწყეს მსწრაფლ სირბილად, და შეივლგოდეს ქალაქად და საყოფელთა თვსთა, და რამეთუ მცირედ ღრო ჰსცა ი[მერ]თნცა განრინებამდე თვთა მათთა, და ყ[ოველ]ად ამისა არათამცა შეესწრნეს იგინი მომსვრელსა მას, საყოფელთა შ[ინ]ა თვსთა. და ვ[ითა]რ განიბნინეს იგინი ყ[ოველ]ნი მეყვსეულად მოიწია რისხვისა იგი ღრუბელი მწარედ სასტიკი. და მოიღო სეგყვა ჰსწრაფ ქვისა ორთა მიერ კელთა მძლედ და ძლით საცყორცებელისა, ადგილსა მას ოდენ მ[ედ]ა საყოფელსა კერპთასა, და შემუსრვით დააწულილნა იგინი, [48v] და დაირღუეს მღუდენი იგი ქარისა მიერ სასტიკსა და შთაიბნინეს კლდეთა მათ შ[ინ]ა. ხ[ოლო] ჩმიდა ჩინო ეგო უვნებლად დაცული ადგილსა მასვე სადა იგი კლდე შესრულ და მდგომარე იყო.

ჴ[ოლო] ღღესა მეორესა გამოვიდა ჰირიან მეფე, და ყ[ოველ]ი იგი ერი ძიებად ღმერთთა მათთა და არა ჰპოვებდეს, რო[მ]ლისათ[ვის] დაეცა შიში და ძრწოლა, და განკვრევამან შეიპყრნა. და უმრავლესნი იგი ერნი იცყოდეს გულ-ფიცხელნი და მოუდრიკელნი ესრეთ ვ[ითარმედ]: ქალ-ღეველთა ღმერთი ითრუჯან, და ჩუენი ესე ღმერთი არმამ ვ[ითარმედ] ურთიერთას მგერ არიან. რ[ომელი] ამან არმამ ოდესმე მას მ[ედ]ა მღუა მოაქცია, და აწ მან შური ი[ძი]ს, და მოაწია ესე მას მ[ედ]ა: ჴ[ოლო] რ[ომე]ლნიმე ესრეთ იცყოდეს, ვ[ითარმედ] რ[ომ]ლისა ღმრთისა ძალითა თრდაგ სომეხთა მეფე ეშვად შეიცუალა, და ვ[ითარმედ] ეშვობისაგან კაცადმე მოაქცია, მან უკუე ღმერთ[თ]ან ჰყო და მოაწია ესე, რ[ომელი] სხვა ღმერთი ვერ შემძლებელ არს ყოფად ამისსა, და ამას ესე ვ[ითა]რცა იცყოდეს მაშინ, ამისთჳს რ[ომელი] ვინადგან მეფე თრდაგ, ქ[რისტ]ეს ძალითა ეშვად გარდაქცეულიყო, და ძალითა ქ[რისტ]ესითა ვ[ითარმედ] კაცადვე შეცვალებულიყო, მიერიდგან ქება და ღიღება ქ[რისტ]ესი რადარა ფარულად ითქმოდა ქართლს შ[ინ]ა, რ[ომელი] მაღლსა ღვთისასა ეწყო აღმოსავლეთს.

ჴ[ოლო] მასვე ღღესა რისხვისა და კერპთა მათ შემუსრვისასა, დასცხრა სეგყვა იგი და ქარი სასტიკი, მაშინ გამოვიდა ჩმიდა ჩინო კლდისა მისგან ნაპრალისა, და ჰპოვა თუალი ბივრიგი, აღიღო და წარმოვიდა [49r] წინა კერძო დასასრულსა მის კლდისასა ცხვრისასა, სადა იგი ძველ იყო ძუელადმე ციხე და ქალაქი. და იხილა მუნ მდგომარედ ხენი შუენიერნი, რომელთა ბრინჯ უწოდიან, მაღალნი და რგ[ომრავალნი], რ[ომ]ლითაცა იგი საგრილსა ქუეშე გამოსახა სასწაული ჯ[უარ]ისა, და აღასრულნა მუნ ღღენი ექვსნი, მაღლობით და ვედრებით ღმრთისა მ[იმა]რთ, წყალობით მიხედვისა და კხნისათჳს ერისა მის ეშმაკთა მიერ მეცთომილისა.

ჴ[ოლო] ოდეს იქმნა შემუსრვა ესე კერპთა იყო თუე მარგისაგან მეექვსე აგვისგო და ღღე მეექვსე. რ[ომელ]სა შ[ინ]ა ფერი იცუალა. ქ[რისტ]ემან, წ[ინაშე] თავთა მათ ჩ[მიდა] წ[ინასწა]რ-მეცყუელთა და მოწაფეთა თვსთა. და ვ[ითა]რ იგი ვსთქუ იყოფებოდა ჩმიდა ჩინო საფარველსა რა ქუეშე ხეთასა, მაშინ მოვიდა მისსა სეფე ქალი ერთი, სახელით შროშანა, და იხილა მან ჩმიდა ჩინო მუნ ესრეთ მყოფი, განუკვრდა და ჰკითხა მას სხვისა მ[იერ] ბერძულ მეცყუელისა დედაკაცისა, ვინაობაჲ მისი. სხვისა ყ[ოველ]ისავე თანა საქმისა მისისა, რ[ომელი] იგი ეუწყა რა ყ[ოველ]ივე ჩინოს მიერ თვნიერ ხ[ოლო] უწყებისა მშ[ობელ]თა თვსათასა, და ირუმა გყვეობა თავისა თვსისა. მაშინ შროშანა თანა ღმობილ და მოწყალე ქმნილი უცხოებისათჳს მისისა ცრემლითა აიძულებდა ჩ[მიდ]ასა ჩინოს წარსვლად მისთანა სახიდ სამეფოდ, რ[ომელი] ესე არა ინება ჩ[მიდამა]ნ ჩინო, ა[რამედ] და განეშორა რა და წარვიდა მისგან შროშანა. მ[ემდგომ]ად სამთა ღღეთასა აღსდგა მუნი, განვლო მტკუარი, და მიიწია სამოთხესა მას მეფისასა [49v] სადა იგი არს სუეგი ღმრთივ აღმართებული და ეკლესია საკათალიკოსო, და იხილა მუნ სახლი მცირე სამოთხისა მის მცუელისა, და შე-რად-ვიდა მას შ[ინ]ა, მიეგება დედაკაცი ცოლი სამოთხისა მის მცუელისა, სახელით ანასგოსი და მოეხუა და ამბორის ყოფით შეიგებო მან, ვ[ითარცა] მრავლით ჟამიდგან მეცნიერმან და მეგობარმან, და დაჰბანნა ფერხნი და განუსხნა ცხებითა მეთისათა, და დაუგო პური და ღვინო და დაჰყუნა მისთანა ჩ[მიდამა]ნ ჩინო ღღენი და ჟამნი ცხრათა თუეთანი. ხ[ოლო] იყვნეს ესე ანასგასი და ქმარი მისი

უშვილო, რომლისათ[უ]ს ფ[რია]დ მწუხარე იყვნეს იგინი, მაშინ იხილა ჩ[მიდამა]ნ ჩინო ჩუენებისა შ[ინ]ა ძილისასა კაცი ნათლითა შემოსილი, რ[ომე]ლი ეტყოდა ვ[ითარმე]დ: შევედ სამოთხესა მაგას, და ჰპოვო ქუეშე ნაძეთასა მცირე ბაბილო შემზადებული. გამომდებელად ყუავილთა სუნნელთა და მრავალფეროთა შუენიერთა და აღიღე მიწა ადგილსა მისგან და [მი]ეც ჭამად მეუღლეთა მაგათ, და ესვას შვილი. ხ[ოლო] ჩ[მიდამა]ნ ჩინო ულოცა და ჰსცა ჭამად ცოლ ქმართა მათ, ჩუენებით უწყების მისაებრ და ჰშუენეს მათ ძე და ასულებ მრავალნი რომლისთჳსცა ჰრწმენა მათ ქ[რ]ი[ტ]ე ჩინოს მიერ და დაემოწაფნეს მას ფარულად. ხ[ოლო] ჩ[მიდამა]ნ ჩინო შემდგომად ცხრათა მათ თუეთა, რ[ომე]ლნი დაუყვნეს სამოთხის მცუელთა მათ თანა, ჰპოვა გარეგან ზღუდეთა მათ ქალაქისათა, სახედ გალავრისა მცირისა [50r] მაყვალთა მიერ შემზადებული განგებითა ღმრთისათა ადგილსა მას სადა იგი აწ არს საკურთხეველი ზემოსა ეკკლესიასა სამთავარ ეპისკოპოსისასა, და ჰყო იგი საყოფელ და განსასუენებელ თჳსსა, და აღმართა მუნ შ[ინ]ა ჯუარი თჳსი მის მიერ შემზადებული ნასხლევთაგან ვაზთასა, რ[ომ]ლისა წ[ინაშე] განათევენ იგი ღამეთა მ[არა]დის მღვმარებითა და ეგრეთვე შუალამებნ ღლეთა დაუცხრომელთა ლოცვითა და ვედრებითა ღმრთისთა და განკურვებულნი სიმრავლესა მ[ელ]ა ღუაწლთა მისთასა მსახურებდეს მას მეუღლენი იგი მცუელნი სამოთხისა მის მეფისანი. და ესრეთ მუნ მყოფი ჩმიდა ჩინო მრავალგზის მივალნ უბანსა მას ჰურიათასა, ენისათჳს ებრაულისა და გამოძიებისათჳს კუართისა მის ღვთისა, რომლისა იგი ესმინა იერუსალიმს, ნიაფორისა მისგან ვ[ითარმე]დ წარუღია იგი მცხეთელთა მათ ჰურიათა, რათამცა ყ[ოველ]ით კუართისა ჰსცა. და ეუწყა კუართისა მის ვ[ითა]რება. ჰაშინ ჰპოვა მან ჰრქუა ერთი, სახელით ობიათარ მღუდელი და ასული მისი სიღონია და უქადაგა მათ სახარება ღვთისა ჩ[უენ]ისა ჴესო ქ[რისტ]ესი, რ[ომე]ლთაცა იგი ჰრწმენა და დაემოწაფნეს მას. მათთანა სხვანიცა ღედანი დაემოწაფნეს მას ჰურიანი, რიცხვი ექვსნი, ჰსწავლასა მას ჩ[მი]დ[ის]ა ჩინოსსა, თჳნიერ ნათლისღებისა, რ[ომელ] არა იყო მას ჟამსა მღდელი, რათამცა ნათელ ჰსცა მათ, [50v] და იყვნეს იგინი ფარულად მოწაფე მისდა. ოა აღსრულებდა ღმრთი[ს] კელითა ჩ[მიდ]ისა ჩინოსითა საკვირველებათა და კურნებათა მრავალთა, რ[ომელი] რეცა თუ მიზეზით წამალთა კმარებისათა მრავალნი განკურნა, და სენთაგან მეპურობილნი განათავისუფლნა უძღურებათაგან მათთა. ოა ესრეთ იქცეოდა რა ქალაქსა მას შ[ინ]ა მცხეთასა ჩმიდა ჩინო, ჟამთა სამისა წლისათა, მათ ღლეთა შ[ინ]ა იქმნა შესვლა მათი ჰირიან მეფისა, და მმისწულის მისისა სპარსთა მეფისა საბერძნეთად, რ[ომელ]ნი ესე ზონსტანტინე მეფემან ბერძენთამან იოგნა ძალითა ქ[რისტ]ესითა და ჯუარისა მისისა წინამძღურებით ყოველით სპარსეთით მათით.

ძეგული აბიათარ მღუდელისა, რ[ომე]ლი დაემოწაფა წმ[იდა]სა და სანაგრელსა ჩინოს

ჰე აბიათარ მღუდელი, ვიყავ წილით ხუედრებული მის წელიწდისა, ოდეს ჩმიდა ესე და ნეგარი ღელა ჩინო მოიწია მცხეთად, და მასვე უკუე ჟამსა მოწეწილ იქმნა ჩუენდა წიგნი ონგიოქიით, ჰურიათაგან მღუდელთა, რ[ომელ]სა შ[ინ]ა წერილ იყო ესრეთ, ვ[ითარმე]დ: განხეთქა ღმერთმა[ნ] სამ ნაწილად მეფობა ისრაილისა, რ[ომელ]ი აჰა ესერა ჩ[მიდა] წ[ინასწა]რ[მე]ტყ[უელ]ნი ჩვენნი დასცხრეს, და რომელსა სული ღვთისა აწუევდა მათ, და ჰსთქვეს, აღსრულა ყ[ოველ]ი-ვე და განზბნიენით ჩვენ ყ[ოველ]სა ქუ[ეყა]ნასა და რომთა დაიპყრეს ქ[უეყა]ნა ჩ[უენ]ნი [51r] და ესტიროდით ჩვენ ერთურთ, რ[ომელი] ღლეს განვარისხეთ შემოქმედი ღმერთი. აწ განიხილენ შენ წიგნნი იგი ჰოსესი და სიგყვა იგი რ[ომელი] მან დასწერა ესრეთ, ვ[ითარმე]დ: რ[ომელი] იტყოდეს ქუეყანასა ზელა თავსა თჳსა ჰელ ი[ვთ]ისა მიკვედინ ანუ შებმა უკუე-ვსცეთით ნაზარელისა მისთჳს სიკუდილისა, რ[ამეთუ] გხედავთ ოდეს ჰირველთა მამათა ჩუენთა შესცოდიან რაჲ ი[მერ]თსა, და ყ[ოვლა]დ დაივიწყიან იგი. მაშინ მისცნის იგინი კელმწიფებასა ბოროტსა. ხ[ოლო] მოიქციან რა და ღალადყვიან ი[ვთ]ისა მ[იმარ]თ მწრაფთ განარინნის იგინი ჰირისა მის. და ესე ესრეთგან ყოფილად და აღსრულებად მუდ გზის უწყუთ წერილისაგან. ხ[ოლო] აწ ვინაფთგან კელნი შეასხნეს

მამათა მათ ჩვენთა, ძესა მას მწირისა მის დედაკაცისასა და მოჰკლეს იგი, აღიღო ი[მერ]თ[მა]ნ კელი ჩ[უენ] მ[ელ]ა, და განხეთქა მეფობა ჩ[უენი], განგვაშორნ[ა] გაძარსა თვსსა. და უგულებელს-ჰყო ნათესავი ჩ[უენი] ს[რულა]დ, და არს მათ ჟამილგან სამასი წელი და უმეტესიცა, რ[ომელ] არა ისმინა ვედრება ჩ[უენი], რომლისათჳს საგონებელ გვიჩნს ჩვენ, ვ[ითარმე]დ ნუ-უკუე და ზეცით იყო კაცი იგი, და განამრავლეს ესე ვ[ითა]რისა პირისათჳს მიწერა ჩვენდა. ხ[ოლო] მე ვ[ითარცა] მესმა ესე, ვიწყე კითხვად დედაკაცის მის ჩინოსაგან ჰ[რისგ]ესთ[ჳს], თუ ვინა იყო იგი, ანუ რ[ომ]ლისა მიზეზისათჳს იქმნა ღმერთი კაც, ძე ი[ვთ]ისა, მაშინ აღაღო პირი თჳსი ჩ[მიდამა]ნ ჩინო, ვ[ითარცა] რა ჯურღუმულმან აღმომდინარემა [51v] და იწყო სიგყვად, დასაბამითგან წიგნთა წიგნითა ზეპირით წარმოითქმიდა და განმარტებად ძალსა მათსა, რ[ომ]ლითა ვ[ითარცა] მძინარესა განმალჯებდა მე და ვ[ითარცა] დასულელებსა განმანათლებდა და აღმიჩენდა საწყალობელად მამათა ჩ[უენ]თა და მარწმუნებად ცვალებასა შჯულისასა, ვ[ი]დ[რემდის] მრწმენა სიგყვთა მისითა ჴესო ჰ[რისგ]ე, ძე ი[მრთ]ისა ვნებულად და აღდგომილად, და ვ[ითარმე]დ მომავალად მეორედ დიდებით, და ვ[ითარმე]დ ჭეშმარიტად იგი იყო და არს მოლოდება წარმართთა, და ღირს ვიქმენით მე და შჯლი ესე ჩემი სიღონი ჭოლებად საჰკურებელსა მას განსაწმედელსა ცოდვათაგან, წყალსა ემბაზისასა, რ[ომელ]სა ინაგრიდა ჩ[მიდა] წინასწარმეგყუელი ღავით, და ვერ ეწიფა და მესმა მე ჯმა ახლისა ჰსჯულისა, ერთა და მგალობელთა, რ[ომელ]სა იგივე ღავით ინაგრიდა და ღირს ვიქმენ ზიარებად ჭეშმარიტსა ხორცსა და სისხლსა ჰ[რისგ]ეს მის ღმრთისასა, კრავსა ცოდვათა თ[ჳს] სოფლისათა შეწირულსა, რ[ომ]ლისა გკბილ არს გემოს ხილვა მისი და ამას მ[ელ]ა სარწმუნებასა ჰყავ Q[ფალ] ო განსლვა ჩ[უენი] კორცთაგან ჩვენთა, და ვ[ითარმე]დ სხვანიცა სასწაულნი ვიხილენით თუალითა ჩუენითა მცხეთას შ[ინ]ა, ჩინოს მიერ აღსრულებული.

ძეორედ თქმული მისივე წბიათარ მღუდელისა ჴუართისთჳს Q[ფლ]ისა ჩ[უენ]ისა ჴესო ჰ[რისგ]ესა

ძე წბიათარ მოგიტხრობ თქუენ თხრობასა მას, რ[ომელ]ი მეუწყა მე და ყურთა ჩემითა ვისმინე, დელის მამისა და მამის დელისა [52r] ჩემისაგან და რ[ომელ]ი წიგნთაგანცა უწყი. რ[ამეთუ] მ[ა]თცა პაპათა და მშობელთაგან თჳსთა მოთხრობით სმენოდა, და უწყოდეს ესრეთ, ვ[ითარმე]დ: ოდეს იგი ჰეროდე მეფობდა იერუსალიმს, მაშინ ჟამსა მას გუესმა ესრეთ, ვ[ითარმე]დ იერუსალიმში სპარსთა დაიპყრესო. რომლისათჳს-იგი იქმნა გლოვა და წუხილი ჰურიათა მ[ელ]ა ქართველთა, მცხეთელთა მკუდართა, ბუდელთა მღუდელთა, კოდისწყაროელთა მწიგნობართა და სობის კანანელთა თარგმანთა, რომლისათჳსცა ესე ყ[ოველ]ნი აღიძრნეს წარსვლად, და შეწვენად იერუსალიმთა. ხ[ოლო] შ[ემდგომ]ად მცირედთასა ვითარმედ მოიწია ღაღადისი ნუგეშისცემისა, ვ[ითარმე]დ: სპარსნი იგი არა დაპყრობად იერუსალიმსა მოვიდესო, არამედ საჭურველთა წილ იქმნა ოქრო სამეფო, და მური მსწრაფლ მკურნალი წყლულისა, და გუნდრუკი სულნელი, და ეძიებდეს ყრმასა ვისმე შობილსა თესლისაგან დავითისსა, რ[ომელ]ი რეცა ჰპოვეს, მწირი ერთი, მწირისა დედაკაცისა შობილი უკამოდ უადგილოსა ადგილსა, ვ[ითარცა] არს ჩუეულება გარეგან დაბისა მდგომარეთა კაცთა, და ესე მის ყრმისა მოვიდეს, თავყუანისცეს მას, და შესწირეს მისსა ძლუენი იგი პ[ირველ] თქმული და წარვიდეს იგინი მშჯლობით, და იქმნა სიხარული დიდი სმენითა მის ჰურიათა მ[ელ]ა ქართველთა. ხ[ოლო] შ[ემდგომ]ად ამისა გარდაკდეს წელნი ოცდაათნი, მაშინ მოსწერა ანნა მღუდელმან იერუსალიმით, მამის მამისა [52v] ჩემისა ელიოზიას თანა ესრეთ, ვ[ითარმე]დ: იგივე რ[ომ]ლისა სპარსნი იგი მეფენი ძლუნითა მოვიდეს, აღზრდილ არს და ჰასაკისასა მოწვენილ არს იგი და თავსა თჳსსა ძედ ი[ვთ]ისა ჰხადის, აწ მოვედით ყ[ოველ]ნი სიკუდილსა მისსა, რათა აღვასრულოთ მცნება ძისა და ჰოსესი. ღა წარვიდა აქათ ელიოზ მამის მამა ჩემი კაცი მოხუცებული და ესვა მას დედა გომისაგან ელი მღუდელისა და ამას ელიოზს ესვა დაჲ ერთი, ხ[ოლო] ევედრებოდა ელიოზს დედა მისი ესრეთ, ვ[ითარმე]დ: წარვედ, შვილო, წოდებასა მაგას მეფისასა და წესსა ჰსჯულისასა, გარნა რ[ომელ]სა იგინი განიბრაზვენ, ნუ შეერთვინ ცნობა შენი, ნუ

შვილო ჩემო, რ[ამეთუ] იგი არს სიგყვა ჩინას წარმეგყუელთა და იგავი ბრძენთა, და საიდუმლო დაფარული ჰურიათაგან, და წარმართთა ნათელი და ცხოვრება საუკუნო. და წარვიდა ელიომ მცხეთელი და ლონგინომ კარსნელი, და მუნ დაჰხუდეს ჯუარცმასა Q[ფლ]ისასა. E[ხოლო] რ[ა]-ქ[ამ]ს იგი დამსჭუალვიდეს Q[ფალ]ი ჯუარსა მას მ[ელ]ა და პასანიგმან კუერითა მით რკინისათა ჰსცა სამსჭუალთა მათ მედა ღვთისათა იერუსალიმს, მაშინ ესმა კმა იგი სამსჭუალთა მათგან გამოსრული დედასა ელიომისსა მყოფსა მცხეთას შ[ინ]ა და მეყვსეულად იკრჩხიალნა და ჰსთქუა: მშულობით, მეფობაო ჰურიათაო, რ[ამეთუ] მოჰკალთ თავისა თქ[უენ]ისა მაცხოვარი და მცსნელი და იქმნენით ამიერიდგან მგერ და [53r] მკულელ შემოქმედისა, ვაჟ თავსა ჩემსა, რ[ომელ] არა მეუფდა მე უწინარეს ამისსა სიკუდილი, რაჲთამცა არღარა სმენილ იყო, ყურთა ჩემთა, და არცაღა შ[ემდგომ]ად ამისსა ღირს ვიქმენ მე ხილვად ნათლისა წარმართთა მ[ელ]ა და მშულობა ისრაილისა, და მყის შეისვენა მან, სრულჰყო რ[ომელ]ი სიგყვა ესე.

E[ოლო] ზუართი იგი Q[ფლ]ისა ჰხუდა წილითა მცხეთელთა მათ ჰურიათა და მოიღო იგი მცხეთად ელიომ, და მიეგება დაჲ მისი ცრემლთა მიერ შესვარული და მიეხვია ყელსა ძმისა თჳსისა ელიომისსა, და მოუღო მას სამოსელი იგი ჴსოსი. შეიგებო მკერდსა თჳსსა. და მყის მასვე ჟამს სულნი წარჰუდეს მას სამთა ამათ გკივილთა: სიმწარითა ჩ[რისგ]ეს სიკუდილისათჳს და ღედისა თჳსისა და ზიარებისათჳს უარის მყოფელთათანა ჩ[რისგ]ესთა ძმისა თჳსისა. ჰაშინ იყო საკვრველი ღიდი მცხეთას შ[ინ]ა და შეშოთება, რ[ომელ] განკვრდა თჳთ მეფე ადერკ და ყ[ოველ]ი სიმრავლე ერისა და მთავართა და ჰსთნდა მეფესა ადერკს სამოსელი იგი გარნა საკვრველებისა მისგან მარგანჯდილ და შეშინებულ იქმნა იგი, და არა იკადრა გამღებად კელთაგან მის მკუდრისათა, რ[ომელ]სა იგი მაგრად და სურვილით შემოემკრდა, და კელთა მქონებელი სამოსლისა მის დამარხა ძმამან მისმან ელიომ, და იგი თჳსი, ადგილსა მას რ[ომელ]ი უწყის Q[ფალ]მან. მხოლოდ მან და არავინ სხვამან თჳნიერ ამისსა, რ[ომელ] ესე უწყიან, ვ[ითარმე]ლ: არს ადგილი იგი მახლობელ ნაძვისა მას ლიბანისა წარმოღებულისა და მცხეთას [53v] დანერგულსა და აღრძინებულისა.

ზა ესეცა მეუწყა მამისაგან ჩემისა, ვ[ითარმე]ლ: არს სხვითა ძალითა შემოსილი, მრჩობილი იგი ხალენი ელიასი ამას ქალაქსა შ[ინ]ა და კელთა ჩუენთა, საკურთხეველისა სიმგკიცესა ქუეშე ქუათა უპოვნელად, ვ[იდრე] ქამადმდე მისა: ჴ[ამეთუ] მრავალგზის იხილა ჩ[მიდამან] ჩინო მამისა მ[იმამ]რთ ჩემისა, რაჲთამცა გამოვიწულილე მისგან. გულითა მკურვალედ ადგილი იგი სამოსლისა მის ხ[ოლო] მან ესემოდენ მრქვის ვ[ითარმე]ლ: აქა არს ადგილი სამარხავი მისიო, რ[ომელ]სა მ[ელ]ა ენანი კაცთანი არა დადუმნენ გალობად ი[მრთ]ისა მ[იმამ]რთ, და არს ადგილი იგი, ვ[ითარცა] ადგილი ჴაკობისი, კიბედ ხილული, და ზეცად აღწევნულნი.

ზა შ[ემდგომ]ად წელთა მრავალთასა, ძმისწულისა შვილმან ადერკი მეფისამან მეფემან ამაზაელ ძიება ჰყო სამოსლისა მის ჰურიათა თანა, და უძლო პოვნად და ცნობად მისსა, გარნა რ[ომელ] მასცა ესრეთვე მიუთხრა, რ[ომელ]თაგან გამოიკითხუდა, ვ[ითარცა] ესერა ზემოთ ითქუა ნაძვისა მის მახლობელად ყოფა ადგილისა მის, რ[ომელ]სა იგი დამარხულ იქმნა: E[ხოლო] საცნაურ იყავნ ესედა, ვ[ითარმე]ლ სახლი ელიომისი, რ[ომელ]ნი კუართი ი[მრთ]ისა და დამარხა მითურთ დაჲ თჳსი, იყო ქალაქსა დასავალით წინა მოგუთას, კიღსა მ[ელ]ა.

ჰათ ღღეთა შ[ინ]ა იხილა ჩ[მიდამან] ჩინო სამგზის და ოთხგზისცა მას შ[ინ]ა ჩვენებით, რ[ომელ]ი იგი მუკლთა თჳსთა მ[ელ]ა მიჰყრდნობილმან მცირედ რაჲმე მთირული, რ[ომელი] ჰხედვიდა იგი ესრეთ, ვ[ითარმე]ლ რეცა [54r] თუ მოვიდიან მფრინველნი ცისანი, ფრთითა შავნი, და შთავიდიან მდინარესა მას შ[ინ]ა, განიბანიან და განსჰეგაკნიან, და ადვიდიან იგინი სამოთხესა მას შ[ინ]ა, პირველ კსენებულსა ბაბილოვანსა, და მუნ შ[ინ]ა მოისტლებდიან ნაყოფსა მისსა, და ყუავილთა მათ იხმევდიან, და ესრეთ მოწლედ და სურვილით ჩ[მიდ]ისა ჩინოს და მივლენედ, რეცა თუ მისი არს სამოთხე იგი, და გარე მისსა მივრბიან იგინი შუენიერად ჟივილით კმითა. E[ხოლო] ესრეთ რა აუწყა ჩ[მიდამან] ჩინო მოწაფესა თჳსსა სიღონიასა, ასულსა ობიათარისსა, რ[ომ]-ლისათჳს იგი მიუგო მან და რქუა ჩ[მიდ]ასა ჩინოს: უცხოო და აქა შობილო გყუეო სიგყვისაებრ შენისა, და ჩვენ გყვეთა მცსნელო, უწყი რა შენ, შენ მედა მოიწია ახალი ესე ჟამი, და შენ ძლით ისმის ჰამბავი იგი ძუელი, მამათა ჩუენთა ნაქმარი, მეცისა უბრალოსა სისხლისა დათხევა,

რომლითაცა იქმნა ჰურიათა სირცხული. ცის-კიდეთა ქვეყნისათა განბნევა, მეფობისაგან დაცემა, და გაძრისა მის ჩ[მიდ]ისა მიღება მათგან, ერისა უცხოთა წოდება და მიცემა მათდა დიდებისა მათისა. იერუსალიმ, ვითარ განგიმარგიან ფრთენი შენნი და შეიკრებ ყ[ოველ]თა ცის-კიდეთა ნათესავთა ფრთეთა ქუეშე შენთა. რ[ომელი] აჰა, აქაცა მოსრულ არს დედაკაცი ესე, რომელმცა შესცვალოს ყოველი წესი ამის ქუეყანისა. და კუალადცა მიექცა წმიდისა ნინოს და რქუა: „ჩუენება ესე შენი მოასწავებს და ცხად ჰყოფს, ადგილსა ამას სულიერად სამოთხე შეცვალეასა და სამდლოდა მათ ნაყოფთა გამომდებლობასა უკუნისამდე. ღოლო ვითარ მოვიდა მირიან მეფე საბერძნეთით, ოგებული ზოსტანგინე მეფისაგან, და ვიდრე მოსლვადმდე მისა [54v] განეცხადა ჩ[მიდ]ისა ნინოს ქადაგება ქ[რისტ]ეს ჰსჯულისა, რ[ომელი] იგყოფდა კმაძალდად ვ[ითარმე]დ: გპოვენ მკვდრნი ეგე ჩრდილოსანი ცთომისა შ[ინ]ა და გამოაჩინა ჯუარი იგი ნასხლევისა, და იქმოდა მის მიერ საკვრველებათა დიდთა, რამეთუ განრღუეულნი განკურნის სენნი, თვნიერ წამლითა, შეხებითა ჯუარისათა, და ვ[ითარმე]დ ქადაგებდეს მისთანავე მოწაფენი იგი მისნი, რ[ომელ]ნი პირველ ფარულად იყვნეს მოწაფე მისდა, რიცხვით მუდნი დედანი, ნათესავნი ჰურიათანი, სიღონია, ასული ღბითარისი, და სხუანი იგი ექუსნი, და სამოთხის მცუელნი იგი ურთიერთარს მეუღლენი და ღბითარ მღუდელი, ახალი იგი შავლე, რ[ომელი] უშიშად და დაუცხრომელად ქადაგებდა სჯულსა ქ[რისტ]ესსა, რ[ომელი] ფ[რიად] მეცნიერ და ძუელისა ჰსჯულისა, და ახალი ესე ჰსჯული ესწავა მას ჩ[მიდ]ისა ნინოსაგან, და უმეგეს ნინოსსა ამხილებდა ყ[ოველ]სა კაცსა და ასწავებდა, და ჰსჯულსა ქ[რისტ]ესსა. მაშინ აღიძრნეს ჰურიანი ღბითარსა ზედა რათამცა ქუა დაკრიბეს მას. ხ[ოლო] ჰირვან მეფემან მიაგლინა მსახურნი და განარიჩა ღბითარ მოკულისაგან ჰურიათასა, რ[ომელი] აქუნდა ჰირვან მეფესა სურვილი ქ[რისტ]ეს ჰსჯულისა, ამისთ[ჲ]ს რ[ომელ] ასმიოდა მრავალნი ქ[რისტ]ეს მიერნი, საბერძნეთით და სომხითით, და არა დააბრკოლებდა იგი ქადაგებად ნინოს და მოწაფეთა მისთა, არამედ ჰბრძოდა მგერი იგი ყ[ოველ]თა მართმორწმუნეთა ეშმაკი და ვერ დაამტკიცებდა აღსარებასა ქ[რისტ]ესსა, და ეგრეთვე ნანა დედოფალიცა უმეგეს მისსა იყო გულფიცხელ და შეურაცხისმყოფელ ქადაგებასა მას ქ[რისტ]ეს ჰსჯულისასა ჭ[ემშარი]გსა: ღ[ოლო] ჩ[მიდ]ა ნინო იყო ესრეთა და [55r] ილოცვიდა დაუცხრომელად საყოფელსა მას მისსა მაყვალსა ქუეშე, და დაკვრებულ იყვნეს წარმართნი იგი ლოცვასა მისსა და მღვმარებასა და უცხო უჩნდათ საქმე იგი. იწყეს გამოკითხვად მისსა ხ[ოლო] იგი აუწყებდა ძუელთა და ახალთა წიგნთა, და განაბრძნობდა უგულისკმითა მათ და შთაუგდებდა გულსა მათსა სიყვარულსა ქ[რისტ]ესსა. ღა იყო ესრეთ სამ წელ, ვინაცა განაცხადა ქადაგება და დაიმოწაფნა, მაშინ იყო ვინმე ყრმაწული უფალი მძიმისა სენისა, და მიმოაქუნდა დედასა მისსა კარითი კარად, რათამცა ვინმე ჰპოვა მეცნიერ კურნებისა და ჰყომცა სარგებელი მისი და შეისწავეს იგი ყ[ოველ]თა და არაოდეს ჰპოვეს სარგებელი კურნებისა ყრმისა მისთჲს, და მკურნალთა ჰრქუეს დედაკაცსა მას, ვ[ითარმე]დ: რა სარგებელ ყოფს ყრმას მაგას და დედაკაცი იგი იყო გულფიცხელი წარმართი, და მარადის ჰსძაგებენ სჯულსა ქ[რისტ]ესსა, და აყნებდის სხუათაცა მისგლად და კითხვად ნინოსსა: ღ[ოლო] ვ[ითარცა] სასოწარკვეთილ იქმნა მკურნალთა მიერ, მოვიდა და დავარდა წ[ინაშე] მისსა, ევედრებოდა კურნებასა ყრმისასა, მაშინ ჰრქუა ჩ[მიდამ]ნ ნინო, კურნება რ[ომელი] კაცთაგან არს მე არა რა ვჰყო, ხ[ოლო] ი[მერთმა]ნ ჩემმან ჰქმნას, რ[ომელ]სა მე ვმსახურებ, ქ[რისტ]ესმან მისცეს ყრმასა ამას კურნება, რ[ომელი] ყოველთაგან განწირულ არს და რ[ომელ]სა კილიკსა ზ[ედ]ა მარადის ილოცავნ ჩმიდა ნინო. მას ზ[ედ]ა დადებდა ჰსცა სნეული იგი, და იწყო ვედრებად ი[ვთ]ისა და მასვე ჯამსა განიკურნა ყრმა იგი. განცოცხლებული და მხიარული მისცა დედასა თჲსსა, ხ[ოლო] დედამან ყრმისაგან აღიარა ქ[რისტ]ეს და ჰსთქუა, არ არს სხუა ი[მერთი], თვნიერ ქ[რისტ]ეს, რ[ომელ]სა ჰქადაგებს ნინო, და დაემოწაფა ჩ[მიდ]ასა ნინოს, [55v] და შეუდგა ლოცვასა მისსა და აღიდებდა ღ[მერთ]სა. მაშინ დედოფალი ნანა შევარდა სენსა დიდსა და მწარესა, რ[ომელ]ისა კურნება ვერავინ შეუძლო. რამეთუ ყოველთა კელოვანთა მკურნალთა წარმოაცალიერნეს წამალნი მათნი და ვერ შესძლეს კურნება, უღონო იქმნეს და სასოწარკვეთილ. ხ[ოლო] აუწყეს ვიეთმე დედოფალსა, ვ[ითარმე]დ დედაკაცისა მის ჰრომისა გყვსა მიერ, რომელსა ჰრქვიან ნინო, ლოცვითა მისითა მრავალნი სნეულნი განიკურნებიან. მაშინ უბრძანა მსახურთა თჲსთა, რათა მოიყვანონ ნინო.

მივიდეს მსახურნი დედოფლისანი, და ჰპოვეს ჩინო ქოჩსა მას ქუეშე მაყვალთასა, ილოცვიდა ჟამსა მეექვსესა, და მიუთხრეს ბრძანება დედოფლისა. ხ[ოლო] ჩ[მიდამან] ჩინო ჰრქუა, არა ბრძანებულ არს ჩემდა, სადა ბრძანება ჩ[უენი] არს, არა განვიდეთ მიერ, არამედ დედოფალი აქა მოვედინ ჩემდა საყოფელსა ამას ჩემსა, და ჭ[ემშარი]გად განიკურნოს ძალითა ქ[რისტ]ესითა. ხ[ოლო] მსახურთა მათ მიუთხრეს დედოფალსა თქმული იგი ჩინოსი. მაშინ დედოფალი გულსმოდგინედ ეტყოდა მათ: შემიმზადეთ მე ცხედარი და მიმიყვანეთ მისსა. მაშინ წარიყვანეს ცხედრითა მსახურთა მათ, და ძე მისი ჯეჴ, და სიმრავლე ერისა მისთანა. ზ[ითა]რ მივიდეს საყოფელსა მას ჩ[მიდ]ისა ჩინოსსა, და დასდევს დედოფალი კილიკსა მას მისსა მ[ედ]ა. იწყო ჩ[მიდამან] ჩინო ლოცვად და ვედრებად ღმრთისა მყოვარჴამ, და მოიღო ჯუარი იგი, რ[ომე]ლი აქუნდა, შეახო თავსა, ფერქთა და მკართა სახედ ჯუარისა, და მეყსეულად განიკურნა, და აღსდგა განცოცხლებული. და ჰრწმენა ქ[რისტ]ე და ჰსთქუა არა არს სხუა ღმერთი, თუნიერ ქ[რისტ]ესა, რ[ომე]ლსა ჰქადაგებს გყუე ესე დედაკაცი. [56r] და მიერიდგან შეჰქმნა იგი მეგობრად თუხად შინაურად და მარადის ჰკითხავნ და გამიწულილავნ ჰსჯულსა ქ[რისტ]ესსა და ასწავებნ ჩმიდა ჩინო და ობიათარ-ახალი საველე, და ასული მისი სიდონია. და იქმნა დედოფალი მორწმუნე და იცნა ი[მერ]თი ჭ[ემშარი]ტი, ჰკითხვიდა დედოფალსა მეფე, ვ[ითა]რ იგი მეყსეულად განიკურნა და სიმრავლე იგი რ[ომე]ლთა ხილვა დაამტკიცებდეს სიგჴვასა დედოფლისასა. ჰაშინ ჰირიან მეფე განკურდა, და იწყო გამომდიებად ჰსჯულსა ქ[რისტ]ესსა, და მრავალგზის ჰკითხავნ ჰური-ყოფილსა ობიათარს ძუელთა და ახალთა წიგნთასა, და იგი აუწყებდა ყ[ოველ]სა. ოა ჩიგნიცა რ[ომე]ლი ჰქონდა ჰირიან მეფესა ნებროთისი, მასცა წიგნსა შ[ინ]ა ჰპოვა წერილი ესრეთ: აღშენებასა მას გოდოლისასა, ჴმა გეცით ნებროთის მიმართ რ[ომე]ლი ეტყოდა. მე ვარ ჰიხაილ, რ[ომე]ლი დადგინებულ ვარ ი[მერ]თისა მიერ მთავრობასა მ[ედ]ა აღმოსავალისასა, განვედ ქალაქით მაგით, რ[ომელსა]ც ღმერთი დაჰფარავს, ხ[ოლო] უკანასკნელთა ჴამთა მივიდეს ჰეფე იგი ცისა, რ[ომ]ლისა შენ გნებაგს ხილვა, შეურაცხი ერსა შ[ორო]ს შეურაცხსა, შიშმან მისმან განაქარგნეს გემონი სოფლისანი, მეფენი დაუტყობდენ მეფობასა და ეძიებდენ სიგლახაკესა, მან გიხილს შენ ჴირსა შ[ინ]ა და გიხსნეს შენ: ჰაშინ გულისჴმა ჰყოფდა მეფე იგი ჰირიან, რ[ომელი] ძუელნი წიგნნი და ახალნი ემოწმებოდდეს, და ნებროთის წიგნნიცა დაამტკიცებდეს, და შეუქმნა სურვილი ქ[რისტ]ესა სჯულისა, და ჰბრძოდა მტერი იგი უჩინო, აყენებდა აღსარებასა ქ[რისტ]ესსა, გულსა მთაუგდებდა სასოებასა კერპთასა და ცეცხლისასა, ა[რამე]დ მ[არა]დის ევედრებინ დედოფალი აღსარებასა ქ[რისტ]ესსა. და იყო მეფე [56v] დედოფლის მოქცევიდგან წელიწადსა ერთსა ორგულებასა შ[ინ]ა, და ასწავებდა ერსა დაუცხრომელად ჩმიდა ჩინო და არავის აუწყებდა თუ ვინ ვარ, ანუ სადაჲთ მოვედ, და გყვედ იტყოდა თავსა თუხსა. შ[ემდგომ]ად ამისსა მოგვი იგი მთავარი სპარსი სახელით ხვარა, სნეულ იყო სულითა უკეთურთა და ფიცხლად იგვემებოდა და სიკუდილისა მიახლებულ იყო და იყო მთავარი იგი ნათესავი მირიან მეფესა. მაშინ ევედრა ჩ[მიდ]ასა ჩინოს დედოფალი. და მეფე იხილვიდა საქმესა მისსა მცირედ ორგულებით ეტყვნ წ[მიდ]ასა ჩინოს, რ[ომ]ლისა ი[ვთ]ისა ძალითა იქმნ კურნებასა ამას, ანუ ხარ შენ ასული არმაზისი, ანუ შვილი ბადენისი, უცხოებით მიხვედ და შეუვრდი. და გედა-აც მათ წყალობა შენი და მოგანიჭეს შენ ძალი კურნებათა, რათა მით ჰსცხოვნდებოდე უცხოთა ქ[უე]ყ[ა]-ნასა და ღიდებულმცა არიან უკუ[ნისამდე], ხ[ოლო] წ[ინაშე] ჩ[უენთან] იყავ, ვ[ითარცა] ერთი მაწოვნებელი შვილთა ჩუენთანნი და პატივცემულ ქალაქსა ამას შინა, არამედ უცხოთა ამას სიგჴუას ნუ იტყუ, ჰრომთა მ[ა]თ შეცთომილთა სჯულსა, ნუცა გნებაგს ყ[ოველ]ად თქმად: ჴ[ამეთუ] აჰა ესერა ღმერთნი ღიდნი, სოფლის მპყრობელნი, მზის მომფენელნი და წჴმის მომცემელნი, ქ[უე]ყნით ნაყოფთა, გამზრდელნი ქართლისანი, არმაზ და ბადენ, ყ[ოველ]ისა დაფარულისა გამომეძიებელნი ყ[ოველ]ნი ღმერთნი მამათა ჩუენთანნი, ლაცი და ლაიბ. იგინი იყვნენ და სარწმუნებლად კაცთა მ[იმა]რთ, და უკეთუ განჰკურნო მთავარი ესე, გამგამდიდრო შენ, და გყო შენ მკუდრ მცხეთასა შ[ინ]ა მსახურად არმაზისა. დაღაცათუ ჰაერითა და სეგჴვითა მით მოიწია მის მ[ედ]ა შემუსრვა მისი, ა[რამე]დ იგი აღგილი უძრავი არს, ეგე არმაზ და ქალდეველთა [57r] ღმერთი ითრუჴან ყ[ოველ]ადვე მტერ არიან. ამან მღვა შემოადგინის მ[ედ]ა, და მან ამას მ[ედ]ა ესე ვ[ითა]რი ურუა მიაწიის, ვ[ითა]რ აქვს ჩვეულება სოფლისა მპყრობელთა, ჴმა გეყავნ ჩემგან ბრძანება ესე. ჰიუგო

ჩ[მიდამა]ნ ნინო, შენ მეფე სახელითა ღრისგესით და ვედრებითა დედისა მისისათა, და მის ყოველთა წმიდათა მოავლინენ შენ მ[ედ]ა ი[მერთმა]ნ ცისა და ქუ[ეყ]ნისა შემოქმედმან. და მბაღებელმან ყ[ოველ]ისა და ბაღებულისამან, დიდისა და დიდებულებისა თვისისა და აურაცხელისა მრავალ მოწყალებისაგან მოავლინენ შენ, ვ[ითარცა] საკუმილისაგან ნაბერწყალი ერთი მაღლისა მისისა, და ჰსცნა და გულისხმა ჰყო სიმაღლე ცისა და ნათელი მზისა, სიღრმე ზღვისა და საძირკულისა, და სივრცე ქუ[ეყ]ნისა, და საფუძველი მისი და უწყებულ იყავნ მეფე ვინ შემოსნის ცანი ღრუბლითა და ქუხილ[ინ]ი კმითა ჰაერისათა, და იძრვინ ქუ[ეყ]ანა სიმძაფრითა მისითა და ჰრბინ მეხისგეხანი, და კუალსა მთასა ეგბების ცეცხლი გულისწყრომითა მათითა. ანუ ოდეს შეიძრის ვეშაპი იგი დიდი, რომელ არს ზღუათა შ[ინ]ა, და შესძრის ყ[ოველ]ი ქ[უეყ]ანა, ვიდრემდის დაირღუნიან მთანი მყარნი და კლდენი, და ქუანი და მეცნიერ გყუენ შენ ამას ყ[ოველ]სა მიწვენად, რამეთუ ი[მერთი] არს ცათა შ[ინ]ა, უხილავ არს თავადი იგი და ბაღებულთაგან, თვნიერ ძისა მისისა, რ[ომელ]ი მისგან გამოვიდა, ქ[უეყ]ანასა მ[ედ]ა გამოსჩნდა ვ[ითარცა] კაცი, რ[ომელ]ნი აღასრულა ყ[ოველ]ი რ[ომელ]ისათ[ჲ]ს მოსრულიყო, და აღვიდა მათვე სიმაღლეთა ჰამისათანა, იხილა დაუსაბამო იგი, რომელი მხოლო მაღალ არს და მდაბალთა ჰხედავს და მაღალნი იგი შორით იცნის. მეფეო, ახლოს არს მიახლება შენი ი[მერთ]ისა მიხედვად, რ[ომელ]ი არს ქალაქსა ამას შ[ინ]ა სასწაული ერთი, სამოსელი [57v] ძისა ი[მერთ]ისა აქა არს, და ღალენისა მის ელიასი ჰსთქვეს ვიეთმე აქა ყოფად და მრავალნი სასწაულნი არიან, რ[ომელ]ნი ი[მერთ]თ[მა]ნ გამოაჩინეს, და აწ მე მთავარი ესე შენი განგკურნო სახელით ღრისგეს ჩემისათა, და ჯუართა ვნებისა მისისათა, ვ[ითარცა] იგი დედოფალი ჩანა განიკურნა სენისა დიდისა.

და რა იგი ვაუწყე მას ჰყოფს იგი, და მოვიდა ჩანა დედოფალიცა სამოთხესა მას შ[ინ]ა ნაძუთა მათ ქუეშე. დაადგინა იგი აღმოსავალით, დაპყრობად სცნა კელნი, და ჰრქმა მას სამგმის. იჯმნის შენგან ეშმაკო და შეუდგების ღრისგესა ძესა ი[მერთ]ისასა, და ჰსტირი და ჩინო სულთქმითა სულისა თვისისათა და ითხოვდა ი[ვთ]ისაგან შეწვენასა კაცსა მას მ[ედ]ა იყვნეს მოწაფენი მისნი მუნვე ერთ დღე, და ორ ღამე და მსწრაფლ განვიდა მისგან სული იგი ბოროტი და დაემოწაფა ჩინოს სახლეულით და ერთუთრთ მისით, და აღიდებდეს ჰამასა და ძესა და ჩ[მიდ]ასა სულსა, აწ და მ[არა]დის და უკ[უნით]ი უკუ[ნისამდე], ა[მე]ნ.

ღ თქმული სიღონიამსივე დედაკაცისა, რ[ომელ]ი იყო მოწაფე წ[მიდა]სი ნინოსი, რ[ომელ]ი ესე იხილა და დასწერა მოქცევა სასწაულითა ჰირვან ჰეფესა და შევრდომა ჩინოსი აღსარებისათჲს ღრისგესა ჯ[ვრ]ისა აღმართებისათ[ჲ]ს ეკლესიათა აღშენებისათ[ჲ]ს და მას მ[ედ]ა სასწაულთა მისთათას. თავი ზ. ჴ[უა]კ[ურთ]ხ[ე]ნ მამაო

ზა იყო დღესა ერთსა ზაფხულისასა თუესა ჴელისსა ოცსა, დღესა შაბათსა, განვიდა მეფე ნადირობად მუხრანით კერძო, და მოუკდა უჩინო იგი მბრძოლი ეშმაკი და შთაუგდო სიყვარული კერძოთა და ცეცხლისა, და იგონებდა ყ[ოველ]სა მსახურებას მათსა, მახვილითა [58r] მოწყუედასა ყ[ოველ]თა ღრისგეიანეთა. და ჰრქუა მეფემან ოთხთა თანამზრახველთა მისთა: ღირს ვართ ჩუენ ღ[მერთ]თა ჩუენთაგან ბოროტის ყოფასა, რ[ამეთუ] უდებ ვიქმნენით მსახურებასა მათსა და მიუშუთ ჩუენ ღრისგეიანეთა გრძნეულთა ქადაგებად ჰსჯულსა მათსა ქუეყანასა ჩ[უე]ნსა, რ[ამეთუ] გრძნებითა ჰყოფენ საკვრველებათა მათ. აწ ესე არს განმზრახვა ჩემი, რათა ბოროტად მოვსრნეთ ყ[ოველ]ნი მოსავნი ჯუარცმლისანი, უმეგესად შეუდგეთ მსახურებასა ღ[მერთ]თა მათ მპყრობელთა ქართლისათა, ვამხილოთ ჩანას, ცოლსა ჩემსა, შენანება და დაგევება სჯულსა ჯუარცმულისასა, და თუ არა მერჩდეს, დავივიწყო სიყვარული მისი და სხუათავე თანა წარვწყმიდო იგიცა. დაუმგკიცეს განმზრახვა იგი თანამზრახველთა მათ, რ[ამეთუ] მკურვალედ იყვნეს იგინი საქმესა მას, და ჰნებვიდა პ[ირვე]ლიდგან, და ვერ იკადრებდეს განცხადებულად. ხ[ოლო] მეფემან მოვლო ყ[ოველ]ი სანახები მუხრანისა და აღვიდა მთასა ზედა თხოთისასა მაღალსა, რათამცა მოიხილა კასპად და უფლისციხედ. და განვიდა თხემსა მთისასა. შუა-სამხრისა ოდენ დაბნელდა მათ

მ[ელა] მზე და იქმნა ვ[ითარცა] ღამე ბნელი, და უკუნი, და დაიპყრნა ბნელმან არენი და ადგილ-
ნი. და განიბნივნეს ურთიერთას ჭირისაგან და ურვისა. და დაშთა მეფე მარტო, და იარებოდა
მთათა მალნართა შეშინებული და შეძრწუნებული. დასდგა ერთსა ადგილსა და წარეწირა სასო-
ება ცხოვრებისა მისისა, და მოეგო თავსა ცნობასა. განიბრაზვიდა ესრეთ გულსა შ[ინ]ა თვსსა,
აჰა ესერა ვხადე ღ[მერ]თთა ჩემთა და არა ეჰპოვე ჩემ მ[ელა] ლხინება. აწ, რ[ომელ]სა ჰქადა-
გებს ნინო ჯუარსა და ჯუარცმულსა და [58v] ჰყოფს კურნებასა მისითა სასოებითა, არამცა ძალ
ელვაა კსნა ჩემი ამის ჭირისაგან, რ[ამეთუ] ვარ მე ცოცხლივ ჯოჯოხეთსა შ[ინ]ა და არა უწყი, თუ
ყ[ოველ]ისა ქუეყნისათ[ჲს] იქმნა დაქცევა ესე, და ნათელი ბნელად გარდაიქცა, და თუ ჩემთვის ოდენ.
წჳ, თუ ჩემთ[ჲს] არს ჭირი ესე, ღ[მერ]თო ჩინოსო, განმინათლე ღამე ესე, და მიჩვენე სოფელი
ჩემი და აღვიარო სახელი შენი, აღვმართო ძელი ჯ[უარ]ისა და თაყუანისცეც მას, და აღვაშენო
სახლი სალოცველად ჩემდა, და ვიყო მორჩილ ჩინოსსა სჯულსა მ[ელა] ჰრომთასა. ესერა ყ[ოველ]ი
წარმოთქუა, განთენა და გამობრწყინდა მზე. და გარდამოვიდა მეფე ცხენისაგან და დასდგა მას
ადგილსა, განიპყრნა მკარნი აღმოსავლით ცად მ[იმ]ართ, და ჰსთქუა, შენ ხარ ღ[მერ]თი ყ[ოველ]-
თა მ[ელა] ი[მერ]თთა და Q[ფალ]ი ყ[ოველ]თა მ[ელა] უფალთა, ი[მერ]თი, რ[ომელ]სა ჩინო იგყვის,
და საქებელ არს სახელი შენი ყ[ოველ]ისა დაბადებულისაგან, ცასა ქუეშე და ქ[უე]ყ[ა]ნასა მ[ელა],
რ[ამეთუ] შენ მისხენ მე ჭირისაგან და განმნათლე მე ბნელი ჩემი. აჰა ესერა მიცნობიეს, რ[ამეთუ]
გინდა კსნა ჩემი და ლხინება მიახლებად შენდა უ[ფალ]ო ზ[ურთ]ხ[ეუ]ლო, ამას ადგილსა აღვმარ-
თო ძელი ჯ[უარ]ისა რ[ომ]ლითა იდიდებოდის სახელი შენი, და იხსნებოდის საქმე ესე სასწაული
უკუ[ნისამდე]. დაისწავა ადგილი იგი და წარმოემართა და იხილა ერთმან მან ნათელი და გამო-
ერთო ერი გაბნეული. ხ[ოლო] მეფე ღაღადებდა: მიეცით დიდება ი[მერ]თსა ჩინოსსა ყ[ოველ]მან
ერმან, რ[ამეთუ] იგი არს ი[მერ]თი საუკუნეთა და მას მხოლოსა ჰშუენის დიდება უკუ[ნისამდე].
E[ოლო] ჩანა დედოფალი და ყ[ოველ]ი ერი განვიდა მიგებებად მეფისა, რ[ამეთუ] ესმა პ[ირველ]
წარწყმედა, და კუალად მოსვლა მშვიდობით, და მიეგებოდს ქინძარას და ღართას. ხ[ოლო] ნეგარი
ნინო ღადგომილ იყო ლოცვასა მწუხრისასა მაყლოვანსა მას შ[ინ]ა, ჩუეულებისაებრ [59r] მისისა,
ჟამსა თვსსა, და ჩუენ მის თანა ორმოცდაათი სული. შა ვითარცა მოვიდა მეფე, იძვროდა ქალა-
ქი, და კმითა მაღლითა ღაღადებდა მეფე სადა არს დედაკაცი იგი უცხო, რომელ არს დედა ჩემი და
ღმერთი მისი მკსნელი ჩემი. ვ[ითარცა] ესმა თუ არა აქა მაყლოვანსა არს და ილოცავს, მოვიდა
თუთ მეფე და ყ[ოველ]ი იგი ლაშქარი, მივიდა და გარდაკლა ცხენისაგან და ეგყოდა ჩინოს აწ ღირს
ვარ სახელის დებად სახელსა ი[მრთ]ისა შენისასა და მხსნელისა ჩემისასა. ხ[ოლო] ჩმიდა ჩინო
ასწაველიდა მსწრაფლ თაყუანისცემად აღმოსავლეთით, და აღსარებად ქ[რისტ]ეს ძისა ი[მრთ]ისა.
ჰამინ იქმნა გრგვინა და გირილი ყ[ოველ]ისა კაცისა, ოდეს სხედვიდეს მეფესა და დედოფალსა
ცრემლოვანთა. და ხუალისა ღღე წარავლინნა მოციქულნი საბერძნეთად ჰირიან მეფემან წ[ინაშე]
ზონსგანგინე მეფისა და წიგნი ჩინოსი ელენე დედოფლისა წ[ინაშე] აუწყა ესე ყ[ოველ]ი სასწაული
ქ[რისტ]ეს მიერი, რ[ომელ]ი იქმნა მცხეთას შ[ინ]ა ჰირიან მეფესა მება, და ითხოვნეს მოსწრაფე-
ბით მღუდელნი ნათლის-ღებისათ[ჲს]. ხ[ოლო] ჩმიდა ჩინო და მოწაფენი მისნი ჰქადაგებდეს ერსა
მას მ[ელა] ღღე და ღამე დაუცხრომელად, და უჩუენებდეს გზასა ჭეშმარიტსა სასუფეველისასა.

ძეგული მისივე, აღშენებისათჲს ეკლესიისათ[ჲს], ჰამაო ლ[უაკურთ]ხ[ენ]

Qდეს წარემართა ყ[ოველ]ი ერი ქ[რისტ]იანობასა მოსწრაფებით, ვიდრე მღუდელთა
მოსვლამდე, ჰრქუა ჰეფემან ჩმიდასა ჩინოს, მესწრაფების მე აღშენებად სახლსა ი[მრთ]ისასა სადა
უშენოთ, ჰრქუა ჩინო სადაცა მთავართა გონება მგკიცე არს, ჰრქუა მას მეფემან, მიყვარენ მე მაყუ-
ალნი ესე შენნი და მუნ მნებავეს გონებითა ჩემითა, გარნა არა ესრე ვყო, არა ვრიდო სამოთხესა
ამას სამეფოსა, და ნაძუთა ამათ სიმაღლესა და [59v] ბაბილოთა ამათ ნაყოფიერებასა, და ყუავილ-
თა სურნელებასა. რ[ამეთუ] ჩუენება რ[ომელ]ი იხილე. მფრინველთა მათ ფრთითა უშუერითა
განბანა წყლითა და განსპეგაკება ბრწყინვალედ, და ჰსხდომა მათი ხეთა მათ მ[ელა] სამოთხისა-

თა და ემობა მათი კმითა გკბილითა, ჭეშმარიტად სამოთხე ესე კორციელი წარავალი, შეგუეცვა-
ლა ცხოვრებად საუკუნოდ, და მუნ აღვაშენოთ სახლი ღმრთისა სალოცველად ჩუენდა ვ[ი]დ[რე]
მოსულადმდე მღუდელთა საბერძნეთით. და მეყსეულად მოიღო ძალი და ასწავებდა ხუროთა, და
მოჰკუეთა ნაძუ იგი და ნაძუსა მისგან შემზადნა მუღნი სუეგნი ჴკლესიისანი. და ვ[ითა]რ აღაშე-
ნეს კედელი იგი ძელითა, და აღმართნეს ექუსნი სუეგნი თჳს თჳსად. ხოლო სუეგი იგი უდიდესი,
რომელი საკურველ იყო ხილვითა, საშუალ ჴკლესიისა შესაგდებლად განმზადებული, ვერ შეუძ-
ლეს აღმართებად მისსა, და აუწყეს მეფესა საკურველი იგი ყ[ოველ]ად ვერ შეძერა ადგილითა
სუეგისა მის: ჰაშინ მოვიდა მეფე სიმრავლითა ერისათა. და მოიხუენეს მრავალ ღონენი მანქანა-
ნი, და სიმარჯუთა და ერისა სიმრავლით ეცადნეს აღმართებად და ვერ შეუძლეს. და იყო დაკურ-
ვებულ მეფე და სიმრავლე ერისა, და იგყოდეს რაჲმე არს ესე, და ვ[ითა]რ იყო მწუხრი, წარვიდა
მეფე სახლად თჳსად, შეწუხებული დიდად: ხ[ოლო] ჩმიდა ჩინო და ათორმეგნი მისნი მოწაფე-
ნი დედანი დაადგრეს სუეგსა მას თანა. ხ[ოლო] სანაგრელი იგი ჰგოდებდა სუეგსა მას მ[ედ]ა
და აღინებდა ცრემლთა: ჴ[ითარცა] შუალამე ოდენ იყო, წარმოიქცეს ორნი ესე მთანი, არმაზ
და მადენი, რეცათუ ჩამოირღუეს და დააყენნეს წყალნი ორთავე და მტკუარმან გარდამოხეთქა
და წარმოქუნდა ქალაქი, [60r] და შეიქმნეს კმანი სამარელნი გყებისა და გოდებისანი. ეგრეთვე
არაგვ გარდამოკდა ციხესა მ[ედ]ა, და იქმნებოდეს სამარელნი გრგვზვანი. შეშინდეს დედანი მათ
და ივლგოდეს. ხ[ოლო] ნეგარი იგი ღაღადებდა ნუ გეშინინ ღანო ჩემო, მთანი მუნვე ჰგიან, და
ერსა ყოველსა სძინავს: ღ[ოლო] ესე რ[ომელ] რეცა მთანი დაირღუეს, სამართლად გეჩუენებისთ,
რ[ამეთუ] ურწმუნოებისა მთანი დაირღუეს ქართლს შ[ინ]ა. და წყალნი რომელ დაეყენნეს, სისხლი
იგი ყრმათა, კერპა მიმართ შეწირვისა, დაეყენოს. ხ[ოლო] კმა ესე გყეებისა არს ეშმაკთა სიმრავ-
ლისა, ივლოვენ იგინი თაჳთა თჳსსა, რ[ომელ] არიან იგინი მეოგ ამით ადგილით, ძალითა მალღი-
სათა ძალითა ჴ[რისც]ესითა და ჯუართა მისითა. მოიქცეით და ილოცევდით ი[მრთ]ისა მ[იმ]ართ.
მეყსეულად დასცხრეს კმანი იგი, და იყო არა რა.

თა სდგა და განიყურნა კელნი და ილოცვიდა ი[მრთ]ისა მ[იმ]ართ და იგყოდა რათა არა
დაებრკოლოს საქმე ესე, რ[ომელ]სა წარმართებულ არს მეფე. კ[უალა]დ ვიდრე არა ყეივლა
ქათამსა, სამთა კართა ქალაქისათა, დასცა მარსა ლაშქარმან ძლიერმან, დაღეწნეს კარნი, და
აღივსო ქალაქი სპარსითა ლაშქრისათა, და შეიქმნა მარის სახდელი, მრზინვა, და ყივილი, და
კლვაჲ, და სისხლი ჰსდიოდა, და აღივსო ყ[ოველ]ი ადგილი და მოვიდა მათდა სიმრავლე, მახი-
ლითა და მახვილითა, და სხუათა მათ შიშისაგან დახდნებოდეს კორცნი, და განილია სული მათი.
ჰსგიროდეს ნათესავთა მათთჳს. თა მსწრაფლ ისმოდა, ჰკმობდეს რა ძლიერად, მეფე სპარსთა
ხუარა ბრძანებს, და მეფეთ მეფე ხუარან, ყ[ოველ]ი ჰურიი განარინეთ პირისაგამ მახულისა. ესე
რა მესმა, და მივეგე ცნობასა, [60v] და მევეგე თავისა ცნობასა; და შევორგულდით მე და ათნი-
ვე იგი ჩემთანანი, და მოახლოებულ იყვნენ მახულოსანნი გარემოს ჩუენსა, სცემდეს და კლვიდეს.
თა ისმა კმა ძლიერი ჰირიან მეფე შეიყურესო გარე მოიხილა მკენემან მოყუარემან და ჰსთქუა ესე
რ[ომელ] ყივის, ვიცი რ[ომელ] აწ სამე დიდად ჰსჭირს, და ვმადლობდით ი[მერ]თსა, ესე ნიშანი
მათისა წარწყმედისა არს, და ქართლისა ცხოვრებისა, და ამის ადგილისა დიდებისა, და ნუგეში-
ნის გუცემდა, ვ[ითარცა] მოძღუარი კელოვანი, ჭეშმარიტად მოძღუარი და მოციქული ჴ[რისც]ესი.
ჰიექცა ერსა მას მომავალსა და ჰრქუა: სადა არიან მეფენი სპარსთანი ხუარან, საბასგანით გუშინ
წამოხვედით, მალე სამე მოხვედით და დიდი სამე ლაშქარი ხართ, ძლიერად, რ[ომელ] დაღეწეთ
ქალაქი ესე, და მახული დაეცით, ქართა და ნიავეთა წარგუალეთ ბნელით ჩრდილოთ კერძო, მათათა
და კედართა. აჰა, მოვიდა რ[ომელ]სა თქვენ ევლგვით. თა განძრა კელი ჯ[უა]რის სახედ და მეყსე-
ულად უჩინო იქმნეს ყოველნი იგი. და იქმნა დაყუდება დიდი და დედანი იგი ნაგრიდეს მას და
აღიდებდეს ი[მერ]თსა. ხ[ოლო] ვ[ითარცა] ცისკარი აღელდებოდა, და მიერულა ყ[ოველ]თა დედათა
მათ. ხ[ოლო] მე, სიღონია, მღჳძარე ვიყავი. და იგი დგა კელ განპყრობით. აჰა ესერა, მედა თჳსსა,
და ჭაბუკმან მან შეჰყო კელი სუეგსა მას და აღმართა და წარიღო სიმაღლესა შინა. და განკურ-
ვებული მივეახლე მას და ვარქუ ესრეთ: დედოფალო, რა არს, ხოლო მან მრქუა მოიდრიკე თავი
ქუეყნად და [61r] გირილად იწყო მარისა მისგან. და მცირედისა ჟამისა შ[ემდგომ]ად აღსდგა და

აღმადგინა; და განვეშორენით მას აღგილსა.

ჲ[ოლო] დედანი ვ[ითა]რ იყენეს კ[ილ]ე აღარ იხილნეს და იხილნეს მათცა სუეგი იგი, ცეცხლის სახელ ჩამოვიდოდა და მოეახლა ხარისხსა მას და აღშ[ო]რებულად ქუ[ეც]ენით, ვ[ითა]რ აგორმეგ წყრთა, და ნელიად ნელიად ჩამ[ო]იცვალებდა ხარისხად თჳსად, მონაკუეთსა თჳს მ[ედ]ა ძირსა მისვე ნაძუსასა. ჴ[ითარც]ა რიქუ რაქუ ოდენ იყო, აღსდგა მეფე გულდებული ურვათაგან, მიხედნა სამოთხესა მას და დაწყებულსა მას ეკლესიასა, სადა-იგი მტკიცე იყო გონება მისი, იხილა ნათელი, ვ[ითარც]ა ელვა აღწევნილი ცად სამოთხით მისით. იწყო სრბად და მკვრცხლ მოვიდოდა, და ყ[ოველ]ი სიმრავლე სახლისა მისისა და ყ[ოველ]ი ერი ქალაქისა მოვიდა, ვ[ითარც]ა იხილეს საკვრველი იგი ნათლითა ბრწუნვალე სუეგი ჩამოვიდოდა აღგილად თჳსად, რეცა ვ[ითარც]ა მეცით, და დასდგა ხარისხსა მას მ[ედ]ა, და დაემყარა კელთ-შეუხებლად კაცთაგან, და ნეგარ იყო მას ქამსა შ[ინ]ა, რ[ამეთუ], რა-იგი იქმნებოდა, შიშითა და სიხარულითა აღივსო მცხეთა ქალაქი, და ღიოდეს მდინარენი ცრემლთანი, მეფეთა და მთავართა, და ყ[ოველ]სა ერსა, და სულთქმითა სულისა მათისათა აღიღებდეს ი[მერ]თსა, და ნაგრიდეს ჩ[ეც]ა[რ]სა ჩინოს. და იქმნეს სასწაულნი ღიდნი მას ღღესა შ[ინ]ა.

შ[ირველ]ად მოვიდა ჰურიი ბრმა შობილგან, მიეახლა სუეგსა მას ითივ-აღმართებულსა და იქმნა მხედველად მუნ ჰსთქუესვე, და აღიღებდა ი[მერ]თსა. მეორედ სეფე წული ყრმა იღვა რვისა წლისა, მოიღო დედამან მისმან სარწმუნოებით და დასდგა ცხედრითა წ[ინაშე] სუეგსა მას ნათლისასა, [61v] ევედრებოდა ჩინოს: მოჰხედენ დედოფალო, ძესა ამას ჩემსა, სიკუდილად მიახლებულსა, რ[ამეთუ] ვიცი ი[მერ]თი ი[მერ]თითა იგი არს, რ[ომელ]სა შენ მსახურებ და ჩუენ გჳქადაგებ. მაშინ ჩინო შეახო კელი სუეგსა მას, დასდგა ყრმასა მას და ჰრქუა: გრწამს თუ ჴესო ჴ[რისტ]ე, ძე ი[მრთ]ისა, ცხოვრებისათ[ჳს] ყ[ოველ]ისა სოფლისა კორცითა მოსრული, განიკურნე ამიერითგან და აღიღებდი მას, ვისმან ძალმან განკურნა. და მსწრაფლ აღსდგა ყრმა იგი, ვ[ითარც]ა მრთელი, და დაეცა შიში ღიდი მეფესა და ყ[ოველ]სა ერსა:

შა თუთ[ო] სახენი სნეულნი მოვიდოდეს და განიკურნებოდეს, ვ[იდრე]მდის მეფემან შეუქმნა საბურველი ძელისა გარემოს სუეგსა მას, და დაჰფარა ხედვისაგან. და ეგრეთვე შეეხებოდეს ერნი სართულსა მას და განიკურნებოდეს მსწრაფლ, იწყო მეფემან და განასრულა ეკლესია სამოთხესა შ[ინ]ა. და ვ[ითარც]ა მიიწივნეს მოციქულნი ჰირიან მეფისანი წ[ინაშე] კოსტანტინე მეფისა, და მიუთხრეს რაჲცა იქმნა, მაშინ აღივსო სიხარულითა მეფე, და დედა მისი ჴლენე დედოფალი: პ[ირველ]ად ამისთ[ჳს], რ[ამეთუ] მაღლი ღ[მრთ]ისა მიეფინებოდა ყ[ოველ]თა აღგილთა და კელსა ქუეშე მათსა ნათელს იღებდეს ყ[ოველ]ი ქართლი და შ[ემდგომ]ად ამისთჳს განმხიარულდეს, რ[ამეთუ] დაიდასკურეს ჰირიან მეფისაგან ს[რული]ად მოწყუება სპარსთა და მტკიცედ მიღება სიყვარულითა მათისა. და აღიღებდეს და მაღლობდეს ღ[მერ]თსა.

და წარმოგზავნეს მღუდელი ჭ[ემშარი]გი ჴოანე ეპისკოპოსად, და მის თანა მღუდელნი ორნი და ღიაკონნი სამნი. და მოუწერა მეფემან ღონსტანტინე ჰირიანს წიგნი ლოცვისა და კურთხევისა ი[მრთ]ისა მაღლობისა. და წარმოსცა ჯუარი და ღაგი ჰაცხოვრისა, და მისთანა ნიჭი ღიდი, და ჴლენე დედოფალმან მოუწერა წიგნი ქებისა და [62r] ნუგეშინისცემისა. მოიწია ეპისკოპოსი, მღუდელნი და მოციქულნი მცხეთად, და აღივსო სიხარულითა მეფე და ყ[ოველ]ი ერი მათი, რ[ამეთუ] სურვიელ იყვნეს ყ[ოველ]ნივე ნათლისღებისათ[ჳს]. მაშინ მსწრაფლ განავლინა ბრძანება მირიან მეფემან ყ[ოველ]თა თანა, სპასალართა და ყ[ოველ]თა პირთა სამეფოსათა მოწოდებად წ[ინაშე] მისსა; და მსწრაფლ მოიწივნეს ყ[ოველ]ნი ქალაქად. მაშინ ნათელს იღო მეფემან კელსა ქუეშე წისა ჩინოსსა. და შ[ემდგომ]ად დედოფალმან და შჳლთა მათთა კელსა ქუეშე მათ მღუდელთა და ღიაკონთასა. და შ[ემდგომ]ად მისსა აკურთხეს მდინარე მტკუარი. ეპისკოპოსმან შემზადა აღგილი ერთი, მიწურვილი კიდისა კარსა მოგუთისასა, სადა ყოფილ იყო სახლი ელიომ მღუდელისა, და მუნ ნათელს ჰსცემდა წარჩინებულთა ერთა. და ეწოდა აღგილსა მას მთავართ სანათლო.

ხ[ოლო] ქუემოთ მისსა, მდინარისავე პირსა, ორგან ორნი იგი მღუდელნი და ღიაკონნი ნათელ ჰსცემდეს ერსა. და მიაგყდებოდა ერი იგი ურთიერთას. მოსწრაფებით და ევედრებოდიან მღუდელთა, რათა პ[ირველ]ად მას ვისმე ნათელ ჰსცემდეს ერსა. და ესრეთ სურვიელ იყო ერი

იგი ნათლილებისათ[ვ]ს, რ[ამეთუ] ესმინა ქადაგება წ[მიდ]ისა ნინოსი, რომელსა იცყენ: ყ[ოველ-
[მა]ნ რ[ომელ]ლ[მა]ნ არა ნათელ იღოს, არა ჰპოვოს მან ნათელი საუკუნო, და ამისთ[ვ]ს მოსწრაფე
იცყნეს ნათლისღებად ყ[ოველ]ნი იგი. და ესრეთ სახედ ნათელს იღეს ყ[ოველ]მან ქართლისა მან,
თჳნიერ ხ[ოლო] არა ნათელს იღეს მთიულთა კავკასიანთა მოფენასა მას ნათლისასა, და დაად-
გრეს ბნელსა შ[ინ]ა ჟამ რაოდენმე, და ჰურიათა მცხეთელთა არავე ნათელს იღეს: გარნა ვაბრა-
შიანთა ნათელს იღეს ორმოცდა ათმან სულმან და იქმნეს ქ[რისტი]ანე ჭეშმარიტ. ამისთ[ვ]ს დიდ
[62v] იქმნეს წ[ინაშ]ე მეფისა იგინი, და უბოძა მათ დაბა რომელსა ჰქვან ციხე დიდი. ა[რამე]დ
არა ნათელსილო ფეროზ, სიძემან მირიან მეფისამან, არცა ერმან მისმან ნათელსილეს, ა[რამე]დ
კორციელად ოდენ მორჩილებდენ მირიან მეფესა: ჰაშინ წარავლინა მირიან მეფემან ეპისკოპო-
სი იოანე, და მის თანა წარჩინებული ერთი წ[ინაშ]ე კონსტანტინე მეფესა, და ითხოვა ნაწილი
მღდლისა ცხოვრებისა, რ[ომელ]ი მას ოდენ ჟამსა გამოეჩინა ი[ვთ]ის-მსახურსა და ი[ვთ]ის მოყვა-
რესა დედოფალსა მრავალნი, ყ[ოველ]თა ქადაქთა და ადგილთა, და ნათელ ჰსცემდენ ერთა, რათა
მსწრაფლ ნათელს იღონ ყ[ოველ]ლ[მა]ნ სულმან ქართლისამან. და ითხოვნა ქუთ-ხურონი მოძღვარ-
ნი, აღსაშენებელად ეკკლესიათა.

ვ[ითარცა] მიიწივნეს წ[ინაშ]ე ღოსტანტინე ზეისრისა, სიხარულით მოანიჭა ძელისა ცხოვრე-
ბისა, და ფიცარნი იგი, რ[ომელ]სა ფერხნი დაუმსჭუალნეს უ[ფალს]ა და სამსჭუალნი კელთანი.
წარმოგზავნეს მღუდელნი და ხურონი ფ[რია]დ მრავალნი. ღ[ოლო] ღოსტანტინე მეფემან მეფობასა
შ[ინ]ა მისსა აღაშენა წმიდა ეკლესია, გაძარი ღ[მრთ]ისა და მისცა განძი დიდ-ძალი ეპისკოპოს-
სა იოანეს და უბრძანა სადაცა ჯერ იყოს ადგილთა ქართლისათა, მუნცა აღაშენენ ეკკლესიანი
სახელსა მ[ედ]ა ჩემსა. და ნიჭი ესე დაამკჳდრე სამღუართა ქართლისათა.

შა წარმოვიდა სპისკოპოსი და მისთანა მოციქული. და ვ[ითარ] მოიწივნეს ადგილსა, რ[ომელ]სა
ჰქვან ერუშეთი, და დაუტევნა მუნ ხურონი საქმედ სკლესიისა, დაუტევნა განძი და სამსჭუალნი
ღ[ულ]ისანი და წარმოვიდა მანგლისს. და იწყო შენებად. დაუტევნა წუნდას ხურონი და განძი და,
რაჟამს ეწყო ოდენ ეკლესიასა, წარმოვიდა და მოვიდა მანგლისს, და იწყო სკლესიისა და [63r]
დაუტევნა ფიცარნი იგი ღ[ულ]ისანი. მაშინ შეწუხდა მირიან მეფე ამისთ[ვ]ს, რ[ამეთუ] პ[ირველ] არა
სამეუფოსა ქადაქსა მოვიდეს, ა[რამე]დ სხუათა ქადაქთა და ადგილთა იწყეს შენებად ეკლესიათა
და დაუტევნეს ნაწილნი. ხ[ოლო] მოვიდა წმიდა ნინო და ჰრქუა, ნუ ჰსწუხ, მეფეო, რ[ამეთუ] ესრეთ
ჯერ არს, სადაცა მოვიდოდიან, და ჰსთესვიდენ სახელსა ღ[მრთ]ისას. ხ[ოლო] არს ქადაქსა ამას
შ[ინ]ა დიდებული იგი სამოსელი უ[ფლ]ისა. მაშინ მოიყუანა მეფემან სპათარ და მის თანა ჰური-
ანი მრავალნი, და გამოიკითხა მათგან კუართისა მისთ[ვ]ს. და მათ მიუთხრეს ყ[ოველ]ი, რ[ომელ]ი
მემო წერილ არს. და აღიპყრნა კელნი თჳსნი მირიან მეფემან და ჰსთქუა: კ[ურთ]ხ[ეულ] ხარ შენ,
იესო ქ[რისტი]ე ძეო ღ[მრთ]ისა ცხოველისაო, რ[ამეთუ] პ[ირველი]დგანვე გინდა ესნა ჩ[უენ]ი ეშმა-
კისაგან და ადგილსა ბნელისა. ამისთ[ვ]ს სამოსელი იგი შენი წმიდა წარმოეც წ[მიდ]ით ქადაქით
შენით იერუსალემით, ებრაელთა მათ, ღ[მერთ]ებისა შენისა უცხო ქმნილთა, და ჩუენგან უცხოთა
ნათესავთა.

შა წარემართა მეფე და ყ[ოველ]ი ქადაქი მგკიცედ ქ[რისტი]ანობასა, იწყეს ხუროთა შენე-
ბად ეკკლესიისა გარე უბანთა მაყლოვანთა მათ მ[ედ]ა, საყოფელსა წ[მიდ]ისა ნინოსთა, სადა აწ
არს ეკკლესია საეპისკოპოსო.

მაშინ ჰრქუა წ[მიდამან] ნინო: კ[ურთ]ხ[ეულ] არს უ[ფალი] ჩ[უენ]ი ი[ესო] ქ[რისტი]ე და მამა
უ[ფლ]ისა ჩ[უენ]ისა, რ[ომელ]ლ[მა]ნ მოავლინა სიგყუა მისი წმიდა ცათაგან მაღალთა, თჳთ ძლიერი-
საგან საყდრისა გარდამოსრული ქ[უენ]ყნად მდაბლად, შობილი უეჭუელად თესლისაგან დავითის-
სა, დედაკაცისაგან მარგოდ შობილისა, წ[მიდ]ისა და უბიწოსა, რ[ომელ]ი სათნო ეყო მას მიზეზთა,
მიზეზი ცხოვრებისა ჩ[უენ]ისა, რ[ომელ]ლ[მა]ნ ცასა ქუეშე ყ[ოველ]ივე განანათლა [63v] და მორწმუ-
ნენი აცხოვნნა, რომელი იშვა ვ[ითარცა] კაცი, ნათელი ყ[ოველ]თა, ხაგი ღ[მრთ]ისა მამისა, და
ვ[ითარცა] მსახურმან ვინმე სჯულისამან ნათელს იღო წყლისაგან და სულისა, ჯუარს ეცუა, დაეფ-
ლა და აღსდგა მესამესა დღესა, და ამაღლდა სიმაღლესა მამისა თანა, და კ[უალად] მოვალს დიდე-
ბით, რომელსა ჰშუენის ყ[ოველ]ივე დიდება, პატივი და თაყუანისცემა თანა მამით და სულით
წმიდით.

ღმართებისათვის პატიოსნისა ჯუარისა

რ[ითარცა] ნათელ-ილეს მეფემან, და დედოფალმან, და შვილთა მათთა, და ყ[ოველ]მან ერმან, მაშინ ღგა ხე ერთი ადგილსა ერთსა, კლდესა მ[ედ]ა ბორცუსა შეუვალსა, და იყო ხე იგი შუენიერი ფ[რია]დ და სულნელი. და ესე საკურველება იყო ხისა მისგან, რ[ამეთუ] ისარ-ცემული ნადირი, რომელი მოვიდის და ჭამის ფურცელი მისი და გინა თესლი მისი, განერის სიკუდილისა-გან, დაღაცათუ საკლავსა ადგილსა დიდად წყლულ იყვის.

ესე დიდად საკურველ უჩნდის პ[ირველ]თა მათ წარმართთა, და აუწყეს ეპისკოპოსსა იოანეს ხისა მისთ[ეს]. ხ[ოლო] ეპისკოპოსმან ჰსთქუა აჰა ესერა, ჭეშმარიტად პ[ირველ]იღვანე დამარ-ხულ არს ქ[უე]ყ[ან]ა ესე ღ[მრთ]ისაგან მსახურად თჳსად, და ღ[მრთ]ისა მიერ აღმოსცენებულ არს ხე იგი დამარხული ჟამისა ამისთ[ეს]. რ[ამეთუ] აწ მოეფინა მადლი ღ[მრთ]ისაგან, აღმოსცენდა ხე იგი დამარხული ამის ჟამისა ამისთ[ეს]. რ[ამეთუ] აწ მოეფინა მადლი ღ[მრთ]ისა ქართლსა, და მის ხისაგან ჯერ არს შექმნად ჯუარი პატიოსანი, რ[ომელსა] თაყუანისცეს ყ[ოველ]მან სიმრავლემან ქართლისამან. შა წარვიდეს რევ, ძე მეფისა, და ეპისკოპოსი, და სიმრავლე ერისა, და მოჰკუეეთეს ხე იგი და წარმოიღეს რგოთურთ, და ფურცლით შემოაქუნდა ქალაქად.

და შემოკრბა ერი ხილვად მწუანის ფერობასა მას და ფურცლიანობასა, ჟამსა ბაფხულის პირი-სასა, ოდეს სხუა ყ[ოველ]ი ხე კმელ იყო, ხ[ოლო] ესე [64r] ფურცელ დაუცვნებელი და სუნ ჰამო და სახილველად შუენიერი. და ძირსა მ[ედ]ა აღმართეს ხე იგი კართა ეკკლესიისასა სამხრით, სადა ჰბერვიდა ნიავე ჰამ ნელი, და ჰშლიდა ფურცელთა ხისა მისათა, და იყო ხილვა მისი შუენიერი, ვ[ითარცა] სმენით ვიცით, ხისა მის ალვისა. ესე მოჰკუეეთეს მარგსა ოცდახუთსა, ღდესა პარასკე-სა. და დაადგრა ხე იგი ღდესა ოცდაჩვიდმეტსა ეგრევე, და არა შესცვალა ფერი ფურცელმან მისმან, ვ[ითარ] მცა ჰსდგა ძირსავე მ[ედ]ა მისსა, თავსა მ[ედ]ა წყაროსასა, ვი[დრე]მდის ყ[ოველ]ნი ხენმან მადნარისამან შეიმოსნეს ფურცლითა, და ხენი ნაყოფის გამოძლებელნი შეიმოსნეს ყუავილითა. ჰამინ თუესა მაისსა ერთსა შეიქმნეს ჯვარნი ესე, და შვილსა ამის თჳსასა აღემართნეს დადები-თა მეფეთათა, სისარულით და წადიერებით ყ[ოველ]ისა ერისა ქალაქისათა, და იყვნეს ეკკლესიასა შ[ინ]ა. შილა ყ[ოველ]მან ერმან ქალაქისამან ყ[ოველ]თა მათ ღდეთა, აჰა, ჩამოვიდის ჯუარი ცეცხლისა ბეცით და მის მ[ედ]ა გარემოს, მსგავსად გვირგვინისა ვარსკულავითა, და დაადგრის მ[ედ]ა ეკლესიასა, ვი[დრე] განთიადამდე. და რიჟურაქეს ოდენ გამოვიდიან მისგან ორნი ვარსკუ-ლავნი: ერთი წარვიდის აღმოსავლით და ერთი დასავალით, და იგი თავადი ეგრეთ ბრწყინვალედ ნელიად ნელიად განვიდის მიერ კერძო ახლოს წყაროსა მას ბემო კერძო არაგუსა, და დასდგის ბორცუსა მას კლდისასა, წყაროსა მას მ[ედ]ა, რ[ომელ]ი აღმოაცენეს ცრემლთა მათ წ[მიდ]ისა ჩინოსთა, და მუნით აღიმადლის მეცად.

შა ესრეთ მრავალგზის იხილა ყ[ოველ]მან ერმან მაცხოვარება ღ[მრთ]ისა ჩუენისა. მაშინ იწყეს კითხვად ნეგარისა ჩინოსსა, თუ რაჲ რას, [64v] რ[ომელ]ი გამოვალს ბრწყინვალე ვარსკუ-ლავი, და ერთი წარვალს აღმოსავლით ვი[დრე] კახეთის მთამდე, და დასავლით ვი[დრე] სანახებამ-დე ამის ქალაქისა, ხ[ოლო] მან მ[ი]უგო მათ ჩ[მიდამან] ჩინო და ჰრქუა მათ ოდეს გამბრწყინდენ მთიებნი იგი, ნახონ თუ სადა დადგენ, მუნცა აღემართნენ ორნი იგი ჯუარნი ესე ქ[რისტ]ესნი: ჰამინ ჰყო მეფემან ეგრეთ და შეიცვნა თავნი მთათანი მიწეებით, ხ[ოლო] ღდეს ესე იყო პარა-სკევი, და შაბათი განთენდებოდა. იყო იგივე სასწაული, და იქმნა ეგრეთვე, ვ[ითარცა] პირველ იქმნის. ხუალისა ღდეს მოვიდეს დასავლისანი, რ[ომელ]ნი ჰსდგეს მთათა მ[ედ]ა ქუაბთა თავისათა, და მიუთხრეს მეფესა, ვ[ითარცა] გამოვიდა ვარსკულავი იგი, ამაღლდა და მიიწია მთასა მ[ედ]ა თხოთისასა, გარდასავალსა კასპისასა, დაადგრა დაბასა ბუდს კახეთისა ქ[უე]ყ[ან]ასა.

ჰამინ უბრძანა ნეგარმან ჩინო: წარიხუენით ორნი ესე ჯუარნი და აღმართენით ერთი თხოთს, სადა იგი ღ[მერ]თ[მან] გახილვით ძალი მისი, და ერთი მიეც სალომეს, მკევალსა ქ[რისტ]ე-სსა, და აღმართოს უჯარმას ქალაქსა. რ[ამეთუ] ბუდი, დაბა კუხეთისა, არა წინა აღუდგეს ქალაქსა მეფეთასა, რ[ამეთუ] ერისა სიმრავლე არს მუნ ბუდსა. კულა დაბა თჳთ იხილოთ სათნო იგი ადგი-ლი ღ[მრთ]ისა. და ჰყვეს ეგრე ვ[ითარცა] უბრძანა დედოფალმან.

ჟ[ოლო] ესე სასწაულითა გეცისათა ჩუენებით ჯუარი პაგიოსანი მცხეთას იპყრეს, კელითა კაცობრივითა, და მივედით ბორცვსა მას ქუეშე წყარისა მას მ[ელ]ა ათიეს ღამე, და ილოცეს ღმრთისა მიმართ, და ნეგარი ჩინო ცრემლითა შეაზაგებდა წყაროსა მას, და იქმნებოდეს კურნებანი [65r] და სასწაულნი ღიდნი. ჟ[ოლო] ხვალისა ღლე აღვიდეს კლდესა მას მ[ელ]ა. და მივიდა ნეგარი იგი ბორცვსა მას მ[ელ]ა, ღავარდა ქუათა მათ მ[ელ]ა, სტიროდა თუთ იგი, და მისთანა მეფენი და მთავარნი, და ყ[ოველ]ი სიმრავლე ერისა, ვ[იდრე]მდის მთანი კმა ჰსცემდეს. და დასდვა კელი ერთსა ქუასა და ჰრქუა ეპისკოპოსსა: მოვედ, რ[ამეთუ] შენდა ჯერ არს. დასწერე ჯუარი ქვასა ამას. და მან ჰყო ეგრეთ, და მუნ აღემართა ჯუარი იგი ღიდებითა მეფეთაგან. და მოღრკა ერი იგი ურიცხვი, და თაყუანისცეს ჯუარსა, და აღიარეს ჯუარცმული ჭეშმარიტად ძე ღმრთისა ცხოველისა. და ჰრწმენათ სამებით ღიდებული ღმერთი. ჟ[ოლო] ღიდნი იგი მთავარნი რ[ომელ]ნი არა განეშორებდეს ეკკლესიასა წ[მიდა]სა, და სუეგსა ნათლისასა, და ჯუარსა მას ცხოველსა, რ[ამეთუ] ჰხედვიდეს სასწაულთა მათ უზომოთა და კურნებათა მიუთხრობელთა. და ღღესა კურიაკესა აღვსებისასა მაგიკსა ჰყო მირიან მეფემან და ყ[ოველ]მან მცხეთამან, შესაწირავი და ღლე იგი განაწესეს ჯუარისა მსახურებად, აღვსებისა მაგიკი, ყ[ოველ]მან ქართლმან მოღღენდელად ღღემდე.

ზა იყო რაოდენისამე ღღისა შ[ემდგომ]ად, მარგულიისა უკანას, იხილეს სასწაული ღიდად საშინელი, ღღესა ოთხშაბათსა აჰა ესერა, სუეგი ნათლისა, სახედ ჯ[უარ]ისა, ჰსდგა ჯუარსა მას მ[ელ]ა, და ათორმეგნი ვარსკულაგნი, სახედ გვირგვინისა გარემოს მისსა, ხ[ოლო] ბორცუ იგი ჯუარისა კმოდა სახედ სუნნელისა და ჰხედვიდეს სასწაულსა ამას ყ[ოველ]ნი, და მრავალნი უღთთაგანნი მოიქცეს და ნათელს იღეს მას ღღესა შ[ინ]ა. ხ[ოლო] ქრისტეანენი უფროს მორწმუნე იქმნებოდეს და აღიღებდეს ღმერთისა. ჰერმე კ[უალად] იხილეს სხუა სასწაული ჯ[უარ]ისა, [65v] ვ[ითარცა] რა ცეცხლი ჰსდგა თავსა მ[ელ]ა მისსა, მუდ წილად მზისა უბრწყინვალესი, მ[ელ]ა დაადგრა მას ვ[ითარცა] სახმილისა ნაბერწყალნი აღვლ[ენ], ეგრე სახედ ანგელოსნი ღმრთისანი აღვიდოდეს და გარდამოვიდოდეს მას მ[ელ]ა. ხ[ოლო] ბორცვი იგი ჯ[ურ]ისა იძვროდა ძლიერად და, ვ[ითარცა] სასწაული იგი დასცხრებოდა, ეგრეთვე ძრვა იგი დასცხრებოდა. ვ[ითარცა] იხილეს სასწაული იგი, დაუკვრდა ყ[ოველ]თა, და უფროსად და უმეტესად აღიღებდეს ღმერთისა. და ვ[ითარცა] იქმნებოდეს წლითი წლად სასწაულნი იგი, და ყ[ოველ]ი ერი ჰხედვიდეს შიშით და ძრწოლით მოვიდოდეს თაყუანისცემად გულსმოღვინედ. ჰას ჟამსა ჰეგსა, ძესა მეფისასა, ესვა ყრმა წული მცირე, და იყო სნეულ, და მიწვენილ იყო სიკუდილად. რ[ამეთუ] იგი ოდენ მხ[ოლო] ესვა მათ, მოიღო და დასდვა იგი წ[ინაშე] ჯუარსა, ცრემლითა ითხოდა, უკეთუ მო[მი]ბოძო ყრმა ესე ცოცხალი, აღვაშენო კუბო საყუდელად შენდა. და მუნთქევსვე განიკურნა ყრმა იგი. განკურნებული და განცოცხლებული წარიყვანა. ჰერმე მოვიდა აღნათქუამისა აღმასრულებად და ჰყო მაღლისა მიცემა ღიდითა სიხარულითა. და გულსმოღვინებით აღაშენა კუბო ჯ[უარ]ისა მცხეთისა რევ ძემან მეფისამან, და წლითი წლად მოვიდის და აღასრულის აღნათქუამი იგი მსხვერპლისა. და მიერიდგან უფროს მოვიდოდეს ყ[ოველ]ნი უძღურნი და სნეულნი, განიკურნებოდეს და სიხარულით აღიღებდეს ჯუარსა წ[მიდა]სა ქრისტესსა.

წყო ვინმე მამაკაცი ჭაბუკი, და ორნივე თუალნი დაბრმოილ იყვნეს, ჰსჯდა იგი წ[ინაშე] ჯუარსა ქრისტესსა, და შ[ემდგომ]ად მუდისა ღღისა აღეხილნეს თუალნი და აღიღებდა ჯუარსა პაგიოსანსა.

[66r] ჰერმე ღელაკაცი ერთი იყო, მ[არა]ღის გუემული სულისაგან უკეთურთა ეგეოდენ, რ[ომელ] ძალი და გონება მისი მიელო რეგსა წელსა, და სამოსელსა მისსა ღაიპებდა. და ვ[ითარ] მოიყვანეს და წ[მიდა]სა ჯუარსა შეამთხვეს, შ[ემდგომ]ად ათორმეგისა ღღისა განიკურნა და თუსითა ფერკთა წარვიდა. და აღიღებდა ღმერთისა და თაყუანისცემდა პაგიოსანსა ჯუარსა.

ჰერმე კ[უალად] იყო ყრმა მცირე და მეყვსეულად ღაეცა და მოკუდა. აღიღო ღელამან მისმან და ღააგლო იგი წ[ინაშე] ჯუარსა ყრმა იგი მომკუდარი ღილეულიდგან მიმწუხრადმდე. ხ[ოლო] ღელა მისი გირილით ილოცვიდა წ[ინაშე] ჯუარსა და სხუანი ეგყოდეს: წარიღე ღელაკაცი და ღამარხე, რ[ამეთუ] მომკუდარ არს, და ნუღარა აწყინებ, ხ[ოლო] მან არა წარიკუეთა სასოება,

ა[რამე]დ უფროს და უმეგეს საწყალობელად ჰსტიროდა და ილოცვიდა. მწუხრისა ოდენ ჟამსა სულიერ იქმნა, და თუალნი აღიხილნა. და შ[ემდგომ]ად შუდისა დღისა განკურნებული, და განცოცხლებული წარიყვანა ყრმა იგი დედამან მისმან. და აღიღებდა ღმერთსა.

ზილეს რა სასწაული და კურნება ყ[ოველ]ად წ[მიდ]ისა ჯ[უარ]ისა, მრავალნი უშვილონი მივიდოდეს და ითხოვდეს შუღიერებასა, და შვილ მრავალ იქმნებოდეს, და შესაწირავთა და მაღლთა ჰყოფდეს. არა თუ რომელნი მოვიდიან მათ ოდენ მიიდიან კურნება, ა[რამე]დ რომელნი შორით ითხოვდიან შეწევნითა წ[მიდ]ისა ჯუარისა მცხეთისაგან, მუნთქუესვე შეწევნითა მისითა მიიდიან მაღლი, მძლე ექმნებიან მგერთა და მოსწრაფედ მოვიდიან შეწევნად მაღლისა. ჰრავალნი უკუე უღ[მრ]თონი ოდესცა ჭირსა შთაცვდიან, რაჟამს ჰხადოდიან წ[მიდ]ისა ჯუარსა, მუნთქუესვე განერნიან ჭირისაგან და მოვიდიან შემთხუევად პატიოსნისა ჯ[უარ]ისა, და მრავალთა ნათელ იდიან [ნნ] და სიხარულით აღიღებდიან ღმერთსა. მრავალნი უკუე, მრავალსა ჭირსა შთაცვულნი, ძალითა პატიოსნისა ჯ[უარ]ისათა განიკურნეს მრავალნი პირად პირადთაგან საგანჯუელთაგან მოივლგიედ ვედრებად და მყის განიკურნიან მუნ დღენდელად დღემდე და აღიღებდეს მამასა და ძესა წ[მიდ]ისა სულსა, რ[ომ]ლისა არს დიდება, აწ და მ[არა]დის და უკუ[ნითი] უკუ[ნისამდე] ამინ.

ჩიგნი რ[ომე]ლი მოუწერა პაგრიარქმან რომისამან და ბრანჯთა მეფემან ჩინოს და მეფესა მირიანს და ყ[ოველ]სა ერსა ქართლისასა.

ჰათ დღეთა შ[ინ]ა მოვიდა წიგნი რომით, წ[მიდ]ისა პაგრიარქისა, ჩინოს და მეფესა და ყ[ოველ]სა ერსა შ[ინ]ა ქართლისასა. და მოუვლინა ბრანჯი დიაკონი ქებისა შესხმად, და კ[ურთ] ხევისა მიცემად, და ამის ნეგარისა ჩინოსგან ლოცვისა წარლებად და მაღლისა ზიარებად. აქუნდა წიგნი ბრანჯთა მეფისა ჩინოსთანა და ამის მამისაგან ნათელსელო ბრანჯეთს ყოველსა, და ესე ყ[ოველ]ი მისმენილ იყო იერუსალემით და კოსტანტინეპოლით, ვ[ითარმე]დ ქუ[ეყა]ნასაცა ქართლისასა მიეფინა მზე სიმაღლისა. ამისთჳს სანაგრელი წიგნი მოუწერა, რათამცა ეუწყნეს აქანი იგი სასწაულნი, სუეგისა მის და მაყულოვნისა, და ძალი იგი კურნებისა. ესე ყ[ოველ]ი იხილა, და მოისმინა სასწაულნი სუეგისა მის მაყულოვნისა და ძალი იგი კურნებისა. ესე ყ[ოველ]ნი იხილა და მოისმინა სასწაულნი იგი ყ[ოველ]ნი რ[ომე]ლნი ქმნილ იყვნეს მცხეთას, დიაკონმან ბრანჯთამან, და განკურნებული აღიღებდა ღმერთსა. წარიღო წიგნები და წარვიდა.

ჰაშინ მეფემან ჰრქუა წ[მიდ]ისა ჩინოს და ეპისკოპოსსა: მნებაგს ესრეთ, რათა იძულებით მახვილითა მოვაქცივნეთ მთიულნი და სიძე ჩემი ფერომ, და დავამონნეთ ძესა ღმრთისასა და ვათაყვანნეთ [67r] პატიოსანსა ჯუარსა. მაშინ ჰრქუა მას [წმიდა] ჩინო არა ბრძანებულ არს უ[ფლ]ისაგან მახვილისა აღება, ა[რამე]დ სახარებითა და პატიოსანითა ჯუარითა უჩვენოთ გზა ჭეშმარიტი, მომყვანებელი ცხოვრებად საუკუნოდ, და მაღლმან ღმრთისამან გაგანანთლოს ბნელი იგი გულთა მათთა. და წარვიდეს წმიდა ჩინო და ეპისკოპოსი იოანე, და მათთანა წარიყვანა მეფემან ერისთავი ერთი. და მივიდეს და დადგეს წუბენს, და მოუწოდეს მთიულთა, პირუტყვის სახეთა მათ კაცთა, ჭართარელთა, ფხოელთა, გუდამაყრელთა. და უქადაგეს მათ სჯული ქ[რისტ]იანეთა ჭეშმარიტი, მიმყვანებელი ცხოვრებად საუკუნოდ. ხ[ოლო] მათ არა ინებეს ნათლისღება. მაშინ ერისთავმან მეფისამან მცირედ წარმართა მახვილი მათ მ[ედ]ა, და ძლევით შემუსრნეს კერპნი მათნი. ღარდამოვიდეს მუნით და დასდგეს ქალეთს, და უქადაგეს ერწო-თიანელთა. ხ[ოლო] მათ შეიწყნარეს და ნათელ იდეს. ხ[ოლო] ფხოელთა დაუტევეს ქ[უე]ყანა მათი, და გარდავიდეს თუშეთს. და სხვანიცა მთიულნი არა მოიქცეს, ა[რამე]დ დაუმძიმა მათ მეფემან ხარკი, ოდეს არა ინებეს ნათლისღება. ამისთ[ჳს] წაკრბეს იგინიცა და შესცოტეს, და რ[ომე]ლნიმე უკანასკნელ მოაქცივნა აბიბოს ნეკრესელ ეპისკოპოსმან, და რ[ომე]ლნიმე მათგანნი დარჩეს წარმართობასვე შ[ინ]ა დღესამომდე.

ჲ[ოლო] წმიდა ჩინო ჩავიდა კახეთს, და მოაქცივნა იგინიცა. მერმე გარდავიდა ქუელ დაბას,

და მოუწოდა მთავართა კუხეთისათა, ხ[ოლო] მათ პ[ირველივე] უწყობულიყო სარწმუნოება ქრისტესი, და ნათლილება მეფისა. სიხარულით შეიწყნარეს სწავლა მისი, და მოიქცეს და ნათელიდეს კელითა იაკობ მღუდლისათა, და მუნით მივიდა ბოდის. [67v] და მოვიდა მისსა დედოფალი კახეთისა სუჯი და მისთანა მთავარნი და მკვიდრები და მონა-მხევალთა სიმრავლე, და წარმოუთხრა მათ ქრისტეს საიდუმლოსა განგებულებანი და ასწავა სიგყვითა გკბილითა სარწმუნოება ჭეშმარიტი და სასწაულნიცა იგი აუწყნა, რ[ომელნი] იქნებოდეს სუეგისაგან ცხოველისა. ხ[ოლო] მათდა წ[ინაჲს]წ[არ] უწყებულ იყო ყ[ოველი].

ჴ[ოლო] მათ სიხარულით შეიწყნარეს სწავლა ნეგარისა ჩინოსი და ნათელ იღო დედოფალმან და კუ[ხ]თა მთავართა და მხევალთა მისთა, და ვ[ითარცა] ესრეთ სრულ პ[ირველ] ქადაგება მისი ნეგარმან ჩინო და სრულჰყო ღუაწლი თჳსი, ეუწყა სულისა მიერ ჩ[მიდ]ისა განსვლა მისი ხორცთაგან და მისწერა წიგნთა მეფისა და მისცა დედოფალსა კახეთისასა სუჯისა, რ[ომელ]სა წერილ იყო ესრეთ: ჴესო ქ[რისტეს] მონასა ერთგულსა და აღმსარებელსა ჩ[მიდ]ისა სამეზბისასა, და თანა შავერთებულსა ჩ[მიდ]ათა მეფეთასა მეფესა მირიანს, გარდამოგივლინოს ღ[მერ]თან ცვარი წყალობისა ზეცით და ყ[ოველ]სა პალატ-ბანაკსა ერისა შენისასა, და იყავნ მფარველ თქუენდა ჯუარი ქრისტესი, და მეოხება ყ[ოვლად] ჩ[უენ]ისა დედისა მისისა, რ[ომელ] მე, აჰა, ესერა მოვლე ზოგი რამე ქვეყნისა, და შეიწყნარეს ქადაგება ქრისტესი და მოიქცაეს და ნათელიდეს, და თაყვანისცეს დამბადებელსა ღ[მერ]თსა და შენდა ჯერ არს სიხარული, რ[ომელთა] დღეთა შ[ინ]ა შენთა მოხედნა ღ[მერ]თ[ან] თჳსთა დაბადებულთა და აღმუბრწყინვა ნათელი თჳსისა მეცნიერებისა. აწ დაიცევით მართალი სარწმუნოება ქრისტესი, რათა მისთანა ჰსუფევდეთ საუკუნოდ სასუფეველსა ცათასა, რ[ომელი] მე, აჰა, ესერა ვ[ითარცა] ერთი სოფლად შემოსრული, განჯალ ცხოვრებისაგან, და წარვალ გზასა მამათა ჩუენთასა, ხსენებულმცა არს საუკუნოდ კეთილთა შ[ინ]ა ღვთისა [68r] დედოფალი სუჯი, რ[ომელი] მოვიდა ჭეშმარიტსა ქრისტეს სარწმუნოებასა და დამუსრნა კერპნი და მოაქცია ერნი ღვთის მსახურებად, და მოუწოდა ძმასა და ასულსა მისსა და ვ[ითარმელ] არტერეონ მთავარსა ასწავა მართლისა სარწმუნოება და ყ[ოველ]თა ბუდეს შ[ინ]ა ნათელს იდეს სახელითა მამისათა და ძისათა და სულის წ[მიდ]ისათა.

წ[წ] წარმოგზავნეთ ჩემდა წმიდა მამათმთავარი, რათა მომცეს საგზალი სულისა საუკუნო. რომელი მოახლოებულ არს აღსასრული ჩემი. და მიიღო რა წიგნი იგი ჩინოსი დედოფალმან სუჯი სურვილითა აღდრული, თაყვანისცემისათ[ჳ]ს სუეგისა ცხოველისა. თვით მისწრაფედ წარემართა, რათა იხილოს და თაყვანისცეს ცხოველსა სუეგსა და ჯუარსა ცხოველსა და ყოველსა მას სიმორესა გზისას ფეხით ვიდოდა და ცრემლითა დააღვებდა ქვეყანასა. და ვითარცა მიიწივნეს პირისპირ სუეგისა ცხოველისა, იხილეს რა წყალი იგი არაგვი უმეგეს ზომისა დიდოდა. რომელი მირიან მხედარმთავარმან წარვიდა და რომელნიცა შთავიდიან გარეშე უკუნიქციან დაყენებულნი სიმძაფრისაგან წყლისა მისგან დიდისა, ჴ[ოლო] ვითარცა იგი [...]მიმავალი ღვთისა წყალთა ზედა ვიდოდა, ეგრეთვე აჰან დედაკაცმან სავესმან სარწმუნოებითა ქრისტესითა. და სურვილითა სუეგისა ცხოველისათა და მინდობილმან სარწმუნოებასა მას მარცვლისა მდოგვისასა აღიბეჭდა თავი თჳსი ჯვრითა ქრისტესითა, და აღვიდა ვ[ითარცა] [...]. ხ[ოლო] ჰხედვიდეს იმიერ მთავარეპისკოპოსი იოანე და ყოველი ერი და ვ[ითარცა] შევიდა წყალთა მათ შ[ინ]ა მართლ უკუნ იქცა მდინარე იგი. ხ[ოლო] იგი განვიდა ხმელად. მაშინ მიეგება მეფე და მთავარეპისკოპოსი შეპყრობილნი შიშითა და საკვრუელებითა და შევიდეს ჴელესიად წ[მიდ]ისა სუეგისა [68v] ცხოველისა და ილოცა ცრემლითა მკურვალთა და შესწირა თავი თჳსი შევლითურთ და ყ[ოველ]ი მონაგები თჳსი და ქალაქიცა იგი მცირე ბარათიანი და დაბა დიდი ბოდისი და იხარებდა სულითა მაშინ გამოიღო წიგნი იგი ნეგარისა ჩინოსი და მისცა მეფესა და წარიკითხა რა იგი, აღივსო ცრემლითა. ჴა მიავლინეს ეპისკოპოსი ჴოანე წარმოყვანებად. ხ[ოლო] წმიდა ჩინო არა ერჩდა. და წარვიდა თჳთ მეფე და დედოფალი ნანა, და სიმრავლე ერისა. და მოვიდეს მისსა, შეკრბა სიმრავლე ერთა ურიცხვთა. და ჰხედვიდეს ყ[ოველ]ი იგი ერი პირსა ჩინოსსა, ვ[ითარცა] ზეცისა ანგელოზისასა, და მოსწყუედლიან ფესვსა სამოსლისა მისისასა, მიიღებდეს და ემთხუეოდეს სარწმუნოებით, და იძულებით ევედრებოდეს ყ[ოველ]ნი დედოფალნი, გარემოს მსხდომარენი, რ[ომელთა] გარდა-

მოსდიოდეს ცრემლნი თუალთაგან მათთა, განშორებისათ[ჲ]ს მოძღურისა მის და მოღუაწისა, და სნეულთა მკურნალისა კელოვანისა. და ეტყოდეს სალომე უჯარმელი. პეროკავრი სივნელი და მათ თანა ერისთავნი და მთავარნი ჰკითხვიდეს, თუ „ვინაჲ ანუ სადათ, ანუ ვ[ითა]რ მოხვედ ქუეყანასა ამას მაცხოვრად ჩუენდა, ანუ სადამე იყო აღმრდა შენი, დედოფალო; მაუწყე ჩუენ საქმე შენი. რასა იტყუ გყუეობასა, გყუეთა მესნელო სანაგრელო, რ[ამეთუ] ესერა გვსწავიეს შენ მიერ, ვ[ითარმე]დ ყოფილ არიან წინასწარმეტყ[უე]ლნი პ[ირვე]ლ ძისა ღმრთისა, და შ[ემდგომ]ად მოციქულნი ათორმეგნი. და ჩუენდა არაფინ მოავლინა ღ[მერთ]თ[მა]ნ, სხვა გარნა შენ, და ვ[ითა]რ იტყვი, ვ[ითარმე]დ: გყუე ვარ, ანუ ვ[ითა]რ უცხო. ხ[ოლო] მაშინ იწყო სიტყუად ჩ[მიდამა]ნ ჩინო და ჰსთქუა: ასულნო სარწმუნოებისანო, მახლობელნო დედოფალნო ჩემნო, გხელავ თქუენ, [69r] ვ[ითარცა] პ[ირვე]ლთა მათ დედათა, ყ[ოველ]თა სარწმუნოებასა და სიყუარულისა ქ[რისტ]ესსა, და გნებაჲს გზათა ჩემთა ცნობა, გლახაკისა მკეველისათა. და გაუწყობა, რ[ამეთუ] ესერა მოსრულ არს სული ჩემი კორკად ჩემდა, და მეძინების მე ძილითა დედისა ჩემისათა საუკუნოდ. ა[რამე]დ მოიხუენით საწერელნი და დაწერეთ გლახაკი და უღები ცხოვრება ჩემი, რათა უწყოდინ შეილთაცა თქვენთა სარწმუნოება თქუენი, და შეწყნარება ჩემი, და სასწაულნი ღმრთისანი, რომელ გიხილვან.

მაშინ მსწრაფლ მოიხუენს საწერელნი სალომე უჯარმელმან და პეროკავრი სივნელმან: იყო სიტყუად ჩ[მიდამა]ნ ჩინო, ხ[ოლო] იგინი ჰსწერდეს. და წარმოუთხრა ყ[ოველ]ი, რომელი მემოთ დაეწერეთ, ცხოვრება მის წ[მიდ]ისა და ნეგარისა. და შეჰვედრა მეფესა იაკობ მღუდელი, რათა შემდგომად იოანესა იგი იყოს ეპისკოპოს. ღ[ოლო] იოანე ეპისკოპოსმან შეწირა მსხუერპ-ლი ი[მრ]თისა და აზიარა ჩმიდა ჩინო კორცსა და სისხლსა ქრისტესსა, რომელი იგი წარიძლუნა საგმლად საუკუნოდ და შეჰვედრა სული თუხი მეუფესა ცათასა, და წარვიდა საუკუნეთ კეთილ-თა ესრეთ შემკულთა მოციქულებისა მადლითა, და ბრწყინვალე ქალწულებითა და განმევენებული სიმრავლითა ღუაწლითა წარმოუდგა ჩ[მიდ]ასა სამებასა და მიართვნა ძღვნად სიმრავლენი ერთა-ნი და ღუაწლთა მრავალთა განკაფული სოფლისა ამისგან საუკუნოდ აღვიდა ოცდამეათხუემეტე-სა წელსა ქართლს შემოსვლისა მისასა, და ქ[რისტ]ესს ამაღლებიდან სამას ოცდამეათვრამეტესა წელსა, და დასაბამიდან წელთა ხუთი ათას შვიდას ოცდამეათვრამეტესა.

მაშინ შეიძრნეს ორნივე ესე ქალაქნი, მცხეთა და უჯარმა, და ყ[ოველ]ი ქართლი, მიცვალებასა მისსა, [69v] მუნ მივიდოდეს სიმრავლე ერის ფ[რია]დისა და ურთიერთას დასთრგუნვიდეს, რ[ა]თა შეეხნენ ფესვსა სამოსლისა მისისასა. ხ[ოლო] მეფემან ძლით დააცხვრო შფოთი იგი ერისა. და განიზრახა რათა გვამი მისი აღიყუანოს და დაკრძალოს მახლობლად სუეგისა ცხოველისა. და ვ[ითარცა] ხელჰყვიან აღებად გვამისა მის ჩ[მიდ]ისა კელნი მათნი უქმ იქმნიან და ყ[ოვლ]ად [...]. მაშინ გულის კმაჰყვეს და დაკრძალეს მასვე ადგილსა მ[ელ]ა კუხეთს დაბასა ბოდისასა, რამე-თუ მუნ ითხოვა თუთ დაფვლა მეფისაგან, განგებითა ი[მრ]თისათა და სიმდაბლისათ[ჲ]ს ჰქმნა ესე წმინდამან, რამეთუ ადგილი იგი შეურაცხ იყო. და მწუხარე იყო მეფე და ყ[ოველ]ნი წარჩინებულ-ნი მუნ დაფლვასა მისსა, ა[რამე]დ მცნებისა და ანდერძისა მისისა აღსრულებისათჲს დაფლეს მუნ. და ეკლესია აღუმენეს და ეპისკოპოსი განაჩინეს მას მ[ელ]ა. ესრეთ პაგივით და კრძალულებით პაგივჰსცეს ჩ[მიდ]ასა და ნეგარსა და განმანათლებელსა ქართლისა, კახეთის და ჰერეთისა, სამე-გის სანაგრელსა, ი[მრ]თივ დიდებულსა ჩინოს.

თა ვ[ითა]რ აღესრულა ესე ყ[ოველ]ი, ღმრთივ განბრძნობილმან მეფემან ჰირიან, განამგკიცა ყ[ოველ]ი ქართლი და ჰერეთი სარწმუნოებასა მ[ელ]ა სამებისა, ერთარსებისა, ღმრთისა დაუსაბა-მოსა, დამბადებელისა ყ[ოველ]ისასა, და განმგკიცნეს სრულსა სარწმუნოებასა მ[ელ]ა.

მაშინ ჰყისარსა კოსტანტინეს, რ[ომელ] ჰყვა მძევალი, ძე მირიანისი, რ[ომელ]სა ერქუა ღაქარ, წამოგზავნა იგი მეფემან კოსტანტინე ნიჭითა დიდითა, და მოუწერა: ჰე, ზოსტანტინე მეფე, თუთმჰყრობელი, ახალი მონა ცათა მეუფისა, პ[ირვე]ლ ეშმაკისაგან წარგყუენული და მერმე გამოქსნილი დამბადებელისა მიერ, მოვსწერე შენდა ი[მრ]თივ-განბრძნობილისა და ჩემთანავე ახალნერგისა, მორწმუნისა მეფისა [70r] მირიანისა. იყავნ შენ თანა მშჯღობა და სიხარული, ვინათ-გან იცან შენ სამება ერთარსება, ღმერთი დაუსაბამო, დამბადებელი ყოვლისა, არღარა მიკმს მე შენგან მძევალი, ა[რამე]დ კმა არს ჩუენ შორის შუამდგომელად ქ[რისტ]ე, ძე ი[მრ]თისა, პ[ირვე]ლ

საუკუნეთა შობილი, რომელი განკაცნა ქსნისათჳს ჩუენისა, და ჴუარი მისი პაგიოსანი, რომელი მოცემულ არს ჩუენდა წინამძღურად, გულითა მოსავთა მისთა, და შუამდგომლობითა ი[მრთ]ისა დამბადებელისათა, ვიყუნეთ ჩუენ სიყუარულსა მ[ედ]ა ძმებრივსა. და შვილი შენი შენდავე მიმინიჭებია, იხილე და განიხარე, და ი[მრთ]ისაგან მივლინებული Ⴀგელოზი მშულობისა იყავნ შენ თანა, მარადის განსდევნენ ი[მერ]თმან დამბადებელმან ეშმაკი მაცთური საზღუართაგან შენთა.

ჰოვიდა ღაქარ, ძე მეფისა მირიანისი, და ჰოციქული ზოსტანგინე მეფისა ზეისრისა მცხეთას. აღივსნეს სიხარულითა ჰირიან მეფე და ნანა დედოფალი, და მადლობდეს ი[მერ]თსა, ნიჭითა სრულთა მომცემელსა. მაშინ მირიან მეფემან განასრულა ეკლესია საეპისკოპოსო და აღასრულა საგფურება მისი მრავლითა დიდებითა, და მოქცევითგან მირიან მეფისათ მეოცდახუთესა წელსა მოკუდა ძე მისი რევე, სიძე თრდაგ სომეხთა მეფისა, რომელსა მიეცა მეფობა სიცოცხლესავე მისსა. და დაფლეს აკლდამასავე, რომელი თუთ მასვე, რევეს, აღეშენა. და მასვე წელიწადსა დასნეულდა მირიან მეფე, რომელიცა აღესრულა:

თა მოიყვანა ძე თჳსი ღაქარ, და ცოლი მისი ნანა, და ჰრქუა: აჰა, ესერა, მე წარვალ ვინაცა მოვედ, და ვმადლობ მრავალმოწყალესა ღ[მერ]თსა, დამბადებელსა ცისა და ქუეყანისასა, რ[ომელმან] წარგყუენული ეშმაკისაგან მიქსნა მე პირისაგან ჯოჯოხეთისა, და ღირს მყო მე [70v] მარჯუენით მისთანა. შენ, ნანა, უკეთუ გეცესლა მოცალეზა ცხოვრებისა ჩემისა შ[ემდგომ]ად, განყავ სამეფო განძი ჩუენი ორად, და მიილე სამარხავსა ნინოსსა განმანათლებელისა ჩუენისასა, ჟამთა შეცვალებისათ[ჳ]ს, რათა არა შეირყოს უკუ[ნისადმე] ადგილი იგი. რ[ამეთუ] მეფეთა საჯდომი არა არს, ა[რამედ] მწირ არს. და ეგრეთვე დაჰვედრა ეპისკოპოსსა, რათა აღიღონ დაბა მის ადგილისა, რამეთუ ღირს არს პაგივისცემასა.

ღ[ოლო] ძესა თჳსსა ჰრქუა შვილო ჩემო, შეიცვალა ბნელი ჩ[ემ]ი ნათლად და სიკუდილი ცხოვრებად. შენდა მომიცემია გვირგვინი მეფობისა ჩემისა. ი[მერ]თ[მა]ნ, დამბადებელმან ცისა და ქუეყანისამან, დაგამგვიცენ შენ სრულსა სარწმუნოებასა მ[ედ]ა, იწურთიდი ყ[ოვლ]ად მცნებათა ძისა ღ[მრთ]ისათა, და დაადგერ ს[რული]ად მათ მ[ედ]ა და სახელსა მ[ედ]ა ქ[რისტ]ესსა სიკუდილი ცხოვრებად გიჩნდინ, რ[ომ]ლითა წარუვალი ცხოვრება მოიგო, და, სადა ჰპოვნე ვნებანი იგი ცეცხლისანი კერპნი, ცეცხლითა დასწუნ, და ნაცარი შეასუ, რ[ომე]ლნი მათ ესვიდენ. და ეს შვილთაცა შენთა ამცენ, რ[ამეთუ] მე ვიცი იგი, რომელ კავკასიათაცა შ[ინ]ავე დაილევიან. ხ[ოლო] ამას შეუდეგ შენ გულითა შენითა, და თავი შენი შეჰვედრე ძესა ღ[მრთ]ისასა, პ[ირველ] ჟამთა შობილსა, და განკაცებულსა, და ვნებულსა ქსნისათ[ჳ]ს ჩუენისა, და წარძღუანებითა პაგიოსნისა ჯ[უარ]ისათა ჰსძლო მგერთა, ვ[ითარცა] აქუს ჩვეულება გულით მოსავთა შენთა.

თა პაგივს ჰსცემდი სუეგსა მას ღმრთივ აღმართებულსა. და იყავნ ყ[ოვლ]ითურთ სასოება შენი მისსა მ[იმა]რთ, და იყავნ მისვლა შენი ძილად საუკუნოდ სარწმუნოებასა მ[ედ]ა წ[მიდ]ისა სამებისასა. და მოაყუანა შინა ჴუარი იგი ნინოსი, რ[ომელ]ი პ[ირველ]იდგან აქუნდა, და ჩამოჰკიდა გვირგვინი სამეფო ჴუარსა მას, და მოიყვანა ძე თჳსი ღაქარ, და თავსა მისსა გამოსახა სახე ჴუარისა, [71r] და აღიღო გვრგვნი ჯ[უარ]ისაგან და დაადგა თავსა ძისა თჳსისასა. და აღესრულა მირიან მეფე, და დაეფლა ბემოსა ეკლესიასა, საშუალსა სუეგსა სამხრითს, ჩრდილოთ კერძო. და მას სუეგსა შ[ინ]ა არს ნაწილი ღ[მრ]თივ აღმართებულისა მის სუეგისა. და მეორესა წელსა მოკუდა ნანა დედოფალი, და დაეფლა მასვე სუეგსა დასავალით, სადა მირიან მეფე დამარხულ იყო. და დაჯდა მეფედ ძე მისი ღაქარ, და იყო მორწმუნე, ვ[ითარცა] მამა მისი. ამან მოაქციენა უმრავლესნი კავკასიანნი, რ[ომე]ლნი ვერ მოექციენეს მამასა მისსა. და შთავარდა შ[ორი]ს მისსა, და სომეხთა მგერობა. რ[ამეთუ] სომეხნი ბაქარის ძმისწულისა, რევეს ძისა, თრდაგ მეფის ასულისწულისა მეფობასა ღამობდეს ქართლს.

ღ[ოლო] ესე ღაქარ ემრახა სპარსთა მეფესა მამის ძმისწულსა მისსა, დაემოყვრა და გაუცვალა ქ[უე]ყ[ან]ა და სიძესა მისსა ფერომს, რ[ომელ]სა აქუნდა რანი ბარდავამდის მიცემულად მირიანისაგან, და მისცა მის წილს სამშულდითგან მიმართ ქ[უე]ყ[ან]ა, ვ[იდრ]ე თავადმდე აბოცისა. მაშინდა ნათელ იღო ფერომ, და ერმან მისმან, და მოირთეს ძალი ხუასროსაგან, და ეწყვნეს სომეხთა ჯავახეთს, ჰსძლეს და აოგნეს სომეხნი. მაშინ მეფემან ბაქარ, შუამდგომლობითა ბერძენთა მეფი-

სა და სპარსთა მეფისათა, დასწერა კელით წერილი ძმისწულთა მისთა, და დედისა მათისა სალომესგან, ვ[იდრე]მდის იყოს ნათესავი ბაქარისი, რ[ომე]ლსა ეძლოს პყრობა მეფობისა, მათი იყოს მეფობა, არაოდეს ძებნონ მეფობა ნათესავთა რევისთა. ჰაშინლა მოიყვანა ძმისწულნი თჳსნი და მისცა კუხეთი, და დასხნა რუსთავს ერისთავად. ამან ბაქარ ყოველნი ღლენი ცხოვრებისა მისისანი ღიღსა სარწმუნოებასა შ[ინ]ა [71v] აღასრულნა, და განმრავლნა მღლელნი და ღიაკონნი ყ[ოველ]-სა ქართლსა და რანსა შ[ინ]ა ეკკლესიათა მსახურებად. ამან აღაშენა ეკლესია წილკანისა. მოკუდა და დაეფულა ძმისავე თჳსსა თანა. და დაჯდა ძე მისი მირდაგ, და მეფობდა ღიღსა სარწმუნოებასა შ[ინ]ა. და ამან აღაშენა ეკლესია თუხარისის ციხესა შ[ინ]ა, რამეთუ კეცსა კლარჯეთისასა არა იყო ეკლესია, და მუნ შ[ინ]ა დაადგინნა მღლელნი. მოძღურად კლარჯთა, და ჰმაგა შენება და შემკობა ერუშეთისა და წუნდისა ეკკლესიათა.

ჰაშინ, ამის მირდაგის მეფობასა, იწყეს ქართველთა სუეგისა ცხოველისგან ნაწილისა განღებად და ქმნად ჯუარად, რამეთუ ღიღნი სასწაულნი და კურნებანი იქმნებოდეს, სადაცა იყვის ნაწილი სუეგისა ცხოველისა, და არა აყენებდა ჰირდაგ მეფე ნაწილისა განღებად, რ[ამეთუ] ეპისკოპოს-მან, ჭ[ემმარი]გმან ზაკობ, ეგრეთ ჯერ იჩინა, და ჰსთქუა მინიჭებულ არს უ[ფლ]ისაგან, და ჯერ არს სუეგისა მის ღ[მრ]თივ აღმართებულისა ქმნა სახელ ჯ[უარ]ისა. და განეფინა ყ[ოველ]თა ადგილთა ქართლისათა ნაწილი სუეგისა ცხოველისა.

ჰაშინ ამან მეფემან მირდაგ მისვე სუეგისაგან შექმნა ჯუარი და რ[ომე]ლი დარჩა სუეგი-სა მისგან ცხოველისა, მას გარე მოქმნა ქვტკირითა, და აღამაღლა ქვტკირი პ[ირველ] სუეგი-სა ოდენად, და თავსა მ[ედ]ა მის სუეგისასა აღმართა ჯუარი იგი ძელი განმაცხოველებელი, და ყ[ოველ]ნი ღლენი ცხოვრებისა მისისანი უშფოთველად აღასრულა სარწმუნოებასა შ[ინ]ა ღიღსა, და იგიცა წარვიდა კუალსა მამათა მისთასა, შემკული ღ[მრ]თისა სათნოებითა, ხ[ოლო] რაჟამს მოხედვა ჰყო უ[ფალ]მან ქართველთა მ[და]ა და ინება წ[მი]ნ[და] ღ[ვთ]ის მშობელმან, რ[ომე]ლისა ნაწილნი ვართა და ნათელ გვიღებოეს სახელსა მ[ედ]ა ძისა და ღ[ვთ]ისა მისისა ქ[რისტ]ეს ღ[ვთ]ის წ[მი]დ[ის]ასა [72r] მაღლითა და შეწევნითა [...] მის ჩ[მი]ნ[და]ისა ი[ვთ]ის მშობელისა დედოფლი-სა მ[არა]დის ქალწულისა ჰარიამისათა, არაოდეს მიდრეკილ არს გული ჩ[უენ]ი ურწმუნოებად სამებისაგან წ[მი]დ[ის]ა ერთარსებისა. ხ[ოლო] ბერძენნი მიიქცეს კერპთმსახურებად და დაეც-ნეს, ხ[ოლო] ჩვენი ესე კეთილი სარწმუნოება, რ[ომე]ლი მოგვცა გვიპყრეს მეოხებითა წ[მი]დ[ის]ა ღ[ვთ]ის მშობელისათა და ზედა მდგომელობითა განმანათლებელისა ჩ[უენ]ისა წ[მი]ნ[და]ისა წინო მოციქულისათა.

ხ[ოლო] შ[ემდგომ]ად ჰირიანისა მეათე მეფე იქმნა ჴახგანგ გორგასლან, და [...] ყრმა იყო, იძულებით სპარსეთად წარვიდა და ქ[რისტ]ეს სარწმუნოება კეთილად დაიცვა, და შ[ემდგომ]ად რაოდენისამე ჟამისა მოიქცა და ჟამსა მას იყო ჰიხაილ მთავარეპიკოპოსად, და დააჯერეს ვ[ითარმე] დ ვახგანგ ქ[რისტ]ეანობა დაუგევაო, ხ[ოლო] მან ირწმუნა, და მი-რა-ვიდოდა ჴახგანგ მოკითხვად მისსა, ფერხი შეხარა და კბილნი შეაღწნა, ხ[ოლო] მეფემან ჴახგანგ სიმშუდით ღ[მერთ]ისათჳს და ითმინა იგი, და არა რაჲ ბოროტი შეამთხჳა, გარნა წარგზავნნა მოციქულნი საბერძნეთს და ითხოვა მეფისაგან და პაგრიარხისა კათოლიკოსი, და მათ წარმოავლინეს პეგრე კათოლიკომ-ად, ხ[ოლო] ვახგანგ აღაშენა ქუემო ესე ღიღი ეკკლესია, და დასვა მას შ[ინ]ა პ[ირველ]ად კათა-ლიკოსად პეგრე, ღირსი და მდაბალი, და დაამდაბლა, პაგივი სამთავროსა. მან ჴახგანგ აღაშენა გვილისი, და მცხეთა ქალაქი მუნ მისცავლა, ამანვე დაიმორჩილნა ოვსნი, და ყივჩაყნი, და შექმნა კარნი ოვსეთისანი, და აღაშენა მას მ[ედ]ა გოღოლი, და დააყენა მას მ[ედ]ა [72v] შ[ინ]ა მცველ-ნი მახლობელნი მის ადგილისანი და უწოდა მათ კარად დარიალანი და აწ თჳნიერ ბრძანებისა მეფისა ვერ ხელეწიფების გამოსვლად ოვსთა და ყივჩაყთა. ამან ვახგანგ [...] სპარსთა და დაიმორ-ჩილნა, რ[ომელ]ი იყო საზარელ და გოლიათი. და განთქმულ ყ[ოვლი]სა ქუეყანასა, რ[ომელ] იყო სიგრძე მისი ათორმეტი მგაკველი, და აწცა საცნაურ არს იგი სამოსლისა და აბჯარისა მისისაგან. ხ[ოლო] ფ[რია]დ შემკული ღ[ვთ]ის მსახურებითა ღიღი ჴახგანგ.

ზა მოკლა იგი სპარსთა ბრძოლასა შ[ინ]ა, მონა უფლისაგან მისისა რ[ომელ] იცოდა განახ-ვეი ჯაჭვისა ღლიასა ქუეშე და აღიპყრნა რა კრმალი თჳსი, რათა ჰსცეს კაცსა სპარსთაგანსა,

მიწამან ბოროტმან ჰკრა ისარი ღლიასა ქუეშე და მით მოკლა, და ქ[რისტ]ესტ[უ]ს იწამა ქ[რისტ]ეს-
მოყვარე იგი მეფე და არს საფლავი მისი წ[ინაშ]ე სვეტისა ცხოველისა. ხ[ოლო] შ[ემდგომ]ად მისსა
მოიწივნეს სპარსთაგან ქართველთა მ[ედ]ა დიდნი ჭირნი, და ფ[რია]დნი სულნი მოსწყუდნეს, და
ქ[უე]ყანანი დაიპყრნეს, და მრავალნი იწამნეს სახელისათჳს ქ[რისტ]ესტ[უ]სა რ[ომელ]თანიმე წიგნ-
ნი აღიწერნეს და რ[ომელ]თანიმე დაშთეს აღუწერელად, გარნა ყ[ოველ]ნი აღწერილ არიან წიგნ-
სა ცხოველთასა. ზა მისსა შ[ემდგომ]ად გამოვიდა ჰერეკლე მეფე, და შეერთნეს ქართველნიცა, და
შევიდა სპარსეთს, და შეწევნითა ი[მრთ]ისათა შემუსრა საპარსეთი, და გაძარნი და ბომონი მათნი,
და ხუასრო მეფე და ძელი ცხოვრებისა, რ[ომელ]ი წარეცყვნა სპარსთა, წარმოიყვანა, და ძლევა
შემოსილი შემოვიდა სამეფოდვე. ზა მისსა შ[ემდგომ]ად განეფინა ქადაგება მაჰმედ უსჯულოსა, და
მრავალი ერი შეუდგა მას. შ[ემდგომ]ად მისსა გამოვიდეს სპარსნი, და პონტომდე მოიწივნეს, და
ყ[ოველ]ი კაბადუკა დაიპყრეს, და ვ[ითა]რ იგი იყო კურთხევა კათოლიკობისა ანგიოხიით, ვერღა-
რა ვის კელ-ეწიფებოდა სულად გზასა ანგიოქიასას [73r] ამისთჳს დიდი ზრუნვა აქუნდა ქართველ-
თა, ხ[ოლო] ღლეთა თეოფილე ანგიოქელ პატრიარხისათა წარავლინეს მოციქულნი და მიუთხრეს
ამის პირისათჳს, ხ[ოლო] თეოფილე ჰყო კრება სამოგადო და განაწესეს, რათა შეკრებუდიან ეპის-
კოპოსნი სამრეკლოსა მისისანი და აკურთხევენ კათალიკობსა, რ[ომელ]იცა ჰსთნდეს მეფესა და
ერსა და ამისა პირისათჳს დასწერა წიგნი, დაბეჭდულად წარმოგზავნა.

ჲ[ოლო] ვ[ითა]რ იგი: პირველ იყვნეს ასნი სოფელნი სასყიდლად მირონისა, ამისწილ განუ-
წესა ასი დრაჰკანი: ხ[ოლო] შ[ემდგომ]ად ამისა ვ[ითარმე]დ ესოდენ განაჩინეს, რათა სახელით
ოდენ მოიხსენებოდეს პატრიარხი ანგიოხელი ქართლს.

ესრეთ განაგეს ქართლისა ეკკლესიათა წესი და ქცევა.

და ესრეთცა არს, ყ[ოველ] ღლეინდელად ღლემდე,

სადიდებლად ჭამისა და ძისა

და ჩ[მიდ]ისა სულისა, აწ და

მ[არა]დის და უკუ[ნითი]

უკუნი-

სამდე

ამი

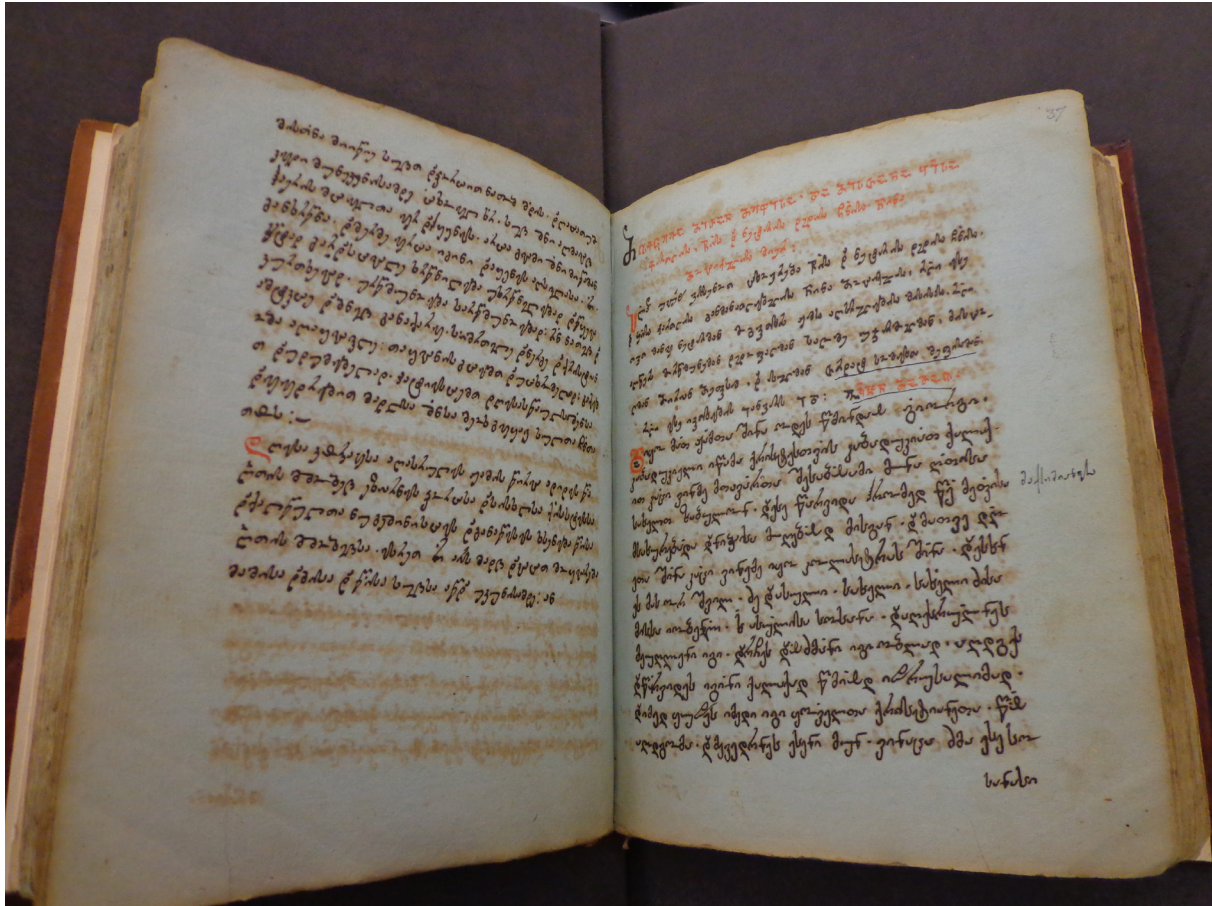
ნ:

~

..

~

.

ბოდლეს ბიბლიოთეკაში დაცული წმინდა ნინოს „ცხოვრების“ ხელნაწერი

MANUSCRIPT OF THE VITA OF SAINT NINO IN THE BODLEIAN LIBRARY

David Kolbaia

To the deed of Saint Nino – the Illuminatrix of Georgians – are dedicated many hagiographical writings. They can be grouped as different redactions of the Saint's *Vita*. One of such redactions is kept in the Bodleian Library (Marjory Wardrop collection MS.Wordr.e.2). Manuscript is dated by ca. 18th century. In general, it follows the redaction composed by Leonti Mroveli (Georgian historian of the eleventh century) included in the collection of the old Georgian historical writings *Kartlis Tskhovreba*. Despite a palpable similarity of the text in question with the text by Mroveli, the former shows some discrepancies with the later. Just these specific features of the *Vita* kept in Bodleian Library attracted my attention and gave me motivation to publish full text of it.

This publication might be helpful for the researchers who study the hagiographical cycle dedicated to the deeds of Saint Nino and who aim to represent its full history.